

gásban, melyet már két évvel ezelőtt megkivánt volna. Örvedetes jelen-
ség különben az, hogy a helybeli műkedvelő-társulat, szives közreműködé-
sét felajánlotta, hogy néhány színi előadás által képessé tegye a tanítóké-
pezdét arra, hogy egy orgonát szerezessen magának.

E zélebből történt is már egy előadás, melyet, ha a színművi nehézsé-
geket tekintetbe vesszük, okvetlenül a legsikerültebbekhez kell számolni. A
mű címe: „Ember tervez és Isten rendez“ és szerzője a még Bolond Mis-
kában is ismeretes Borúth. — Magam színbíró nem lévén, annyira, hogy
a színművet vagy felette kidicsérhetném, vagy hogy pálcázát törjek felette,
legyen elg megemlitem, hogy a nézők arczaín szüntelen mosoly ült, mi
arra a gondolatra vezetett, miszerint a jellemek jól rajzoltak, a csomó jól
kötött s helyesen megoldott volt. Nem hagyhatom érintlenül azon szorgal-
mas, melylyel a tagok szerepeiket betanulták, sem azon öszevágó játékokat,
mely bár mely színi tártaltnak dicséretére válhatnak. — Egyes személyek-
nek ügyes játékát kiemelni nem akarom, már csak azért sem, mert meggyő-
ződés az, hogy valamennyi szerepét helyesen felfogta s helyesen adta. — A
tisztá jövedelem nem olyan nagy ugyan mint lenni szokott, mi különben

egyszerűn onnan magyarázható, hogy a társulat egészen új színi diszitmé-
nyeket szerzett.

Adja különben Isten, hogy a műkedvelők jövőben is oly buzgón ka-
rolják fel a közügyek előmozdítását, mint azt jelenleg tették.

Egyveleg.

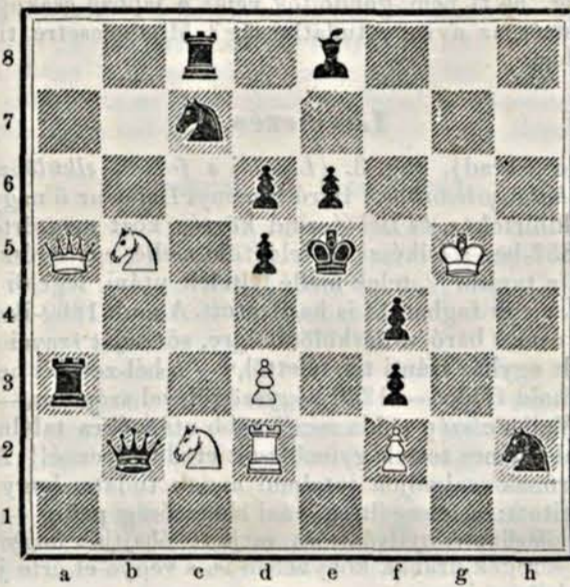
+ (Olyan bécsi pénzügyminiszternek való.) Az angol kincstármeester
kimutatása szerint, a múlt évben 10,000 főt névtelenül küldtek be, mint
adóhátralékot. Ezt olyanok tették, a kik jövedelmeiket hibásan írták be,
s e hibát utólagosan helyre akarták hozni. Bezzeg nem alkalmatlanoknak
ilyenlen más financziának!

— (Ki mondhat magáról ilyet?) Miután egy pesti házbirtokos legköze-
lebb Magyar-ra változtatta nevét, egy ennek házában lakó ismerősünk most
azzal diocsekszik, hogy lakik Magyarországon, a magyar fővárosban, Ma-
gyar-utczában, Magyarházban, magyar nadrágban. Ez is csak valami!

SAKKJÁTÉK.

86-ik sz. feladvány. — Báró Meszéna Istvántól (Lessen).

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 81-ik sz. feladvány megfejtése.

(Weisz A. J. tanártól Budán.)

Világos.	Sötét.	Világos.	A)	Sötét.
1) Hf5 - d6+	Ke4 - d4	2)	Bh2 - h3	
2) Vg7 - g3	Hb1 - d2: A)	3) Vg3 - f4+	Kd4 - c5	
3) Vg3 - c3+	Kd4 - c3:	4) He5 - d7+		
4) Hd6 - b5+				

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Lessen: báró Meszéna
István. — Parabuliban: Rethfeld József. — B. Ujvárosban: Kovács Lajos.

Rövid értesítések. Buda: W. J. Nagybecsi küldeményét a legnagyobb köszö-
nettel vettük. — Veszprém: F. J. és B. Boglár: B. H. A levél egy kissé későn érkezett.
Különben is lehet ellenhuzást találni. Üdvözlötinket küldjük a viszontlátalkozásig!

Színhazi napló.

Péut-k, ang. 9. „33,333 frank és 33 centime naponként.“ Vigjáték 3
felv. Irták Dumanoir és Clairville. A főalak egy fősvény iskolamester, ki
500,000 frankot örökölt, de oly föltétel mellett, a mely az ő természetéhez
közelből oly viszonyban áll, mint tűz a vízhez. Ennek a jó urnak t. i., hogy
az örökséget megkapja, három nap alatt 100,000 frankot kellett elköltenie,
a mi egy zsugorira nézve valóban nagy feladat. Hanem utóljára is mit volt
mit tennie, a maga hasznáért neki fanyarodott a nagy munkának, s a
100,000 franknak három nap alatt oly emberül a nyakára hágott, hogy egy
pénzügyminiszternek is becsületére vált volna. E derék urat Szerdahelyi
játcsa, ki nem birt oly mogorva lenni, hogy zsugoriatok higgyük. Ez azon-
ban nem egészen Szerdahelyi hibája, ő úgy játszott, a hogy a főnnebbi két
tudós ur megirta. Mindamellett a közönségnek nem volt oka kérdezni, hogy
mikor lehet nevetnie, jeles színésznők játéka, akármiben lépjen föl, rendesen
talpraesett. De még nagyobb derültséget idézett elő a „Kardalok“ című
magán jelenetben, melylyel az előadás a vigjáték végén mintegy megbor-
solta, paprikázta. Lendvainé a vigjáték folytatban egy csintalan vitéz tettet
követett el; az iskolamestert becsületesen megfűrésztötte, leöntvén őt egy
teljes kancsó vízzel, nem jelképileg, hanem igazán, úgy a mint meg sem volt
irva szerepében. De Szerdahelyi nem haragudott meg a nagy természetesség
miatt, mert alkalmasint ugyis melege volt. — Csaknem irigyeltük tőle azt a
husvétü mulatságot.

Szombat, aug. 10. Stéger Ferencz föllépteül: „Hunyady László.“ Ere-
deti opera 4 felv. Irtá Erkel Ferencz. Ismét a fiatalabb nemzedék szerepelt.
mert az öregek vagy falun vannak, vagy nyugosznak a kánikula napjaiban.
Voggenhuber Vilma, Huber Ida, Markovics Ilka, Bignio, Kőszeghi, jól töl-
tötték be helyüket. Azonban az érdemkoszorut ezuttal is kétségkívül Stéger
nyerte el a czimszerepben.

Vasárnap, aug. 11. „A cigány.“ Eredeti népszínmű 3 felv. Szigligeti-
től. A cigányleány szerepében Szigligeti Anna lépett föl, s tehetségnek és
komoly igyekezetnek adta örvedetesen meglepő tanujelét; talán csak az
örülési jelenettel nem birt oly sikerrel megbirkózni, hogy e szerepben jeles
elődeit el tudta volna felejtetni.

Hétfő, aug. 12. „Becsületéső.“ Eredeti vigjáték Szigligetitől. „Eljegye-
zés lámpafényűnél.“ Operette Offenbachtól. A vigjátékban Szathmáryné, Né-
methiné. Lendvainé, Lendvai, Szerdahelyi és Szilágyi Sándor szerepeltek;
egyik ellen sem lehet kifogást tenni. Az operette is szokás szerint jól ment.
Szerdahelyi kifogyhatlan a talpraesett rögtönzésekben. Ezuttal aug. 8-ának
hőseért, a felirat szerzőjéért, üritett poharát. A közönség viharos tapsokkal
szóltott bele. Bognár Adél ma lépett föl először, s mint kezdő igen kielé-
gitett.

Kedd, aug. 13. „A vén székely.“ Ered. dráma 3 felv. Benkő Kálmántól.
Szerda, aug. 14. Stéger Ferencz föllépteül: „Zampa.“ Opera 3 felv.
Zenéjét írta Herold.

Csütörtök, aug. 15. „Esmeralda.“ Ballet 5 felv.

Szerkesztői mondanivaló.

5752. Prága. R. Fr. Tudatunk kell önnek, hogy a Sárközy Ferkó sajtóságios meg-
tiszteltetéséről szóló tudósítást nem lehetett közölnünk. Az akadályok leküzdése nem
állott hatalmunkban.

5753. Lörese. B. J. A szép képrét fogadja ön köszönetünket. Az itt levő régibb
rajzok munkában vannak.

5754. Csatalad. K. J. Annak a „100 éves boszorkánynak históriáját“ nem értjük.
Bajos megérteni a czikkből, hol végződik a komolyság, s hol kezdődik a tréfa; vagyis:
hol kell hosszú képet csinálni, hol pedig nevetni. Azon dolgok közé tartozik, melyekről
nem tudjuk, kanállal nyuljunk-e hozzájuk, vagy villával. Egyszerű és világos előadást
ohajtánánk. — Avarvár rajza kissé tökéletlen; nem tudjuk, mennek-e vele valamire rajz-
olónk.

5755. Debrecen. K. A szives közléseért köszönet. Reméljük, hogy a kellő időre
rajzunk is elkészül. A nyomdai bajokkal is csak tisztába jövőnk akkorig. Most csaknem
magunknak kell fogni az ekezarart, a mihéz, fájdalom, nem értünk. Segítettünk magun-
kon, a hogy lehetett, a munkás kéz nagy hiánya mellett is.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Prot. naptár	Gör.-orosz naptár	○ Nap-kelet nyug.	⊙ Izraelit. naptár	☾ Hold-kelet nyug.
Augusztus					
18 Vasár.	F 13 Itona	F 12 Hel	6A Ur sz.v.	5 0 7 7 12 Rebek	6 0 2 27
19 Hétfő	Joákim	Joákim	7 Domotius	5 2 7 5 13	6 26 3 41
20 Kedd	István kir.	Ist. k.	8 Emilianus	5 2 7 4 14	6 46 4 53
21 Szerda	Bernát	Thokla	9 Maty. a.	5 4 7 2 15 Rózel	7 5 6 2
22 Csütör.	Timotheus	Alfonz	10 Lórinéz v.	5 6 7 0 16 (üzet)	7 24 7 11
23 Péntek	Ben Fülöp	Zachar	11 Máté	5 8 6 5 8 17 Gör.el.	7 41 8 18
24 Szomb.	Bertalan a.	Bertala	12 Photius	5 8 6 5 7 18 49. S.	8 1 9 24
Holdnegyed: ☾ Holdtölte 20-án 1 óra 7 perczkor délután.					

TARTALOM.

Vázlatok a magyar viselet történetéből. (Folytatás. Képpel.) Vizekely Béla. — A
nők polgári helyzete különböző időkben és népeknél. — Jutka asszony. Varga Gyula. —
Vasuti ágyúteveg Amerikában (képpel). — Nehány vonás Abdul Aziz életrajzából (kép-
pel). Vambéry Armin. — Az istökösökről. (Folytatás. Ábrákkal.) Dr. Bardocz Lajos. —
Látogatás Antonelli biromoknál. — Tarház: Egy igazi néparát. — A horvát ország-
gyűlés Reményi Károly. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Közintézetek,
egyletek. Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Levelezés. — Egyveleg. Sakkjáték.
Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár

Felelős szerkesztő Pákh Albert: (lak. magyar-utca 1. sz.)

Pest, augusztus 25-én 1861.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra
félre 3 ft., a Politikal Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 3. szám) bérmentve utasítandó.
(Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

Vázlatok a magyar viselet történetéből.

Magyar hadsereg: I. Gyalogság.

(Vége.)

A múlt század végével ismét változott a magyar gyalogság
viselete, s ismét egy lépéssel lejjebb szállítván azt eredetiségéből, a
magyar viselet már csupán csak a lábakra szorított.

Mellékelt képünk második alakja 1790-ből egy gránátost

ábrázol, czopfos hajporos fe-
jét sajtóságios alaku fekete
föveg födi; elől rézlemezen
az uralkodó nevének kezdő
betűjével s balfelől fekete-
sárga rózsával. — Nyakát fe-
kete nyakkötő, felső testét
kékeletesen kifejlődött hajtő-
kás fehér frakk, egy sor
gombbal födi; lábain magyar
szük kék nadrág és fekete
fénymázos topán. Fegyverze-
te szuronyos hosszú puska, rö-
vid rezes görbe kard és szu-
ronyok, mely derekáról fe-
hér szíjon függ. — Hasonló
szíjon jobbról tölténytáska,
balján pedig keresztben bor-
jubőr táskája és köpenye lát-
ható.

Az első alak szintén ma-
gyar gyalog katonát állít elő
1800—1806-ból. Czopfos fe-
jét fekete-sárga dragonyos-
féle fekete vassisak födi, réz-
lemezekkel és pikkelyes lekő-
tővel diszitve, elől hátul el-
lenzővel ellátva, fehér frakk-
ja hasonló az előbbihez, haj-
tőkával, mely az ezred szí-
neit képvisel. — Itt fordul-
nak elő először az úgyneve-
zett „medvetalpak“ a kéz
hajtókáján, a mi most is a
magyar ezredek egyik ismer-
tő jele. Továbbá kékszíni
magyar nadrág és fekete to-
pán. A nadrág zsinórozások
oldalt és elől kis vitézköté-
sekkel fekete-sárga zsinórból.

Fegyvere szuronyos puska, de a kard már hiányzik, csupán szu-
ronya függ bal oldalára fehér szíjon, jobbra pedig tölténytartója.
— A borjutáska, és köpeny már a vállakra van erősítve, és már
a hátán viseli, mint ma is szokás.

A magyar gyalogság újabb egyenruhái eléggé ismeretesek,
miért is azok leírását itt mellőzzük. Legfőbb változásokon ment
keresztül időnkint a csáki, mely 1806-ban jött használatba, és a
frakk, mely hol hosszabb, hol rövidebb lett, míg végre 1849. után
az u. n. fegyverkabátok jöt-
tek használatba.

Kívánatos lenne, hogy a
mostani kor igényeihez mér-
ve, ismét helyreállíttatnánk
a magyar gyalogság egyen-
ruhájánál a magyar viselet
sajtósági, jobb és czélsze-
rűbb fegyverzetel.

Vizekely Béla.

Smaragdok és zafirok.

JÓKAI MÓR-tól.

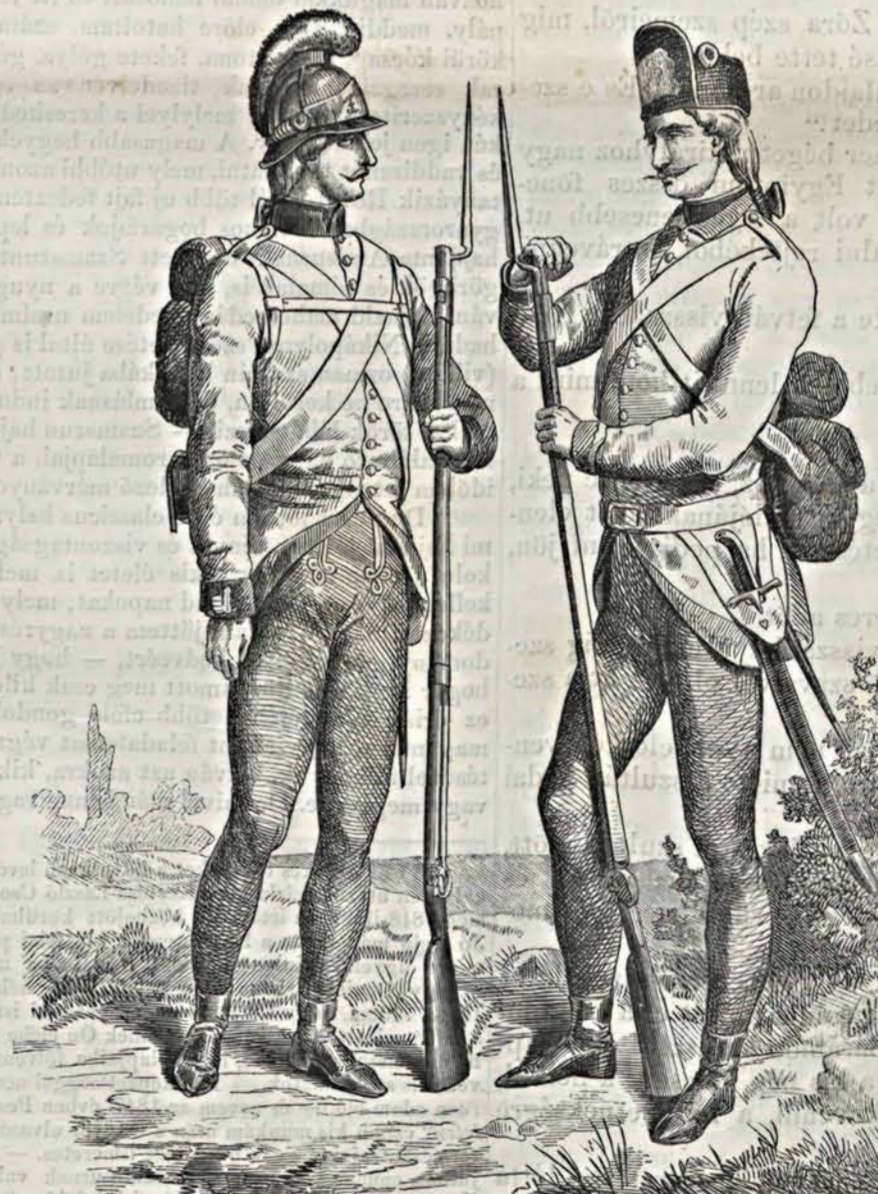
(Folytatás.)

De a mi becesebb kin-
cse volt Muley Husszeinnak
drága smaragdjaival, az volt
két tündöklő zafir, két büvös
drágakő, a miket életénél,
országánál többre becsült.

Elmondom, hogy jutott tu-
domásra a zafirok titka.

Ez idő szerint a hitbuz-
gó Szolimán ült a padisák
trónján, ennek egyiptomi
helytartója pedig volt „ara-
nyos száju“ Ali.

Hogy miért nevezték e
ravasz, kegyetlen katonát ara-
nyos szájunak? azt tán a há-
rem hölgyei tudnák inkább
megmondani, egygyel több
példát adván a bölcsék elé
megfejtés végett, miért hogy
a legkegyetlenebb férfit a
nők legjobban szeretik? Még
valószínűbb, hogy elpusztí-
tott országok népei adták
rá e nevet, kiket fegyver he-

A magyar viselet történetéből: 6. Gyalog katona 1800—18 6-ból. — Gránátos 1790-ből!

lyett szép szóval hódított meg, s ha azután kincseiket megevé, méltán nevezhették aranyos szájúnak.

Muley Husszeint neki is megküldé a rendes adót a szultán számára, s az ajándékot saját jóvoltára. Ali elődeinek soha nem jutott eszükbe, hogy a kis parti király ajándékát viszonozzák, azok rendesen átvették a harácsot a shah küldötteitől, s megcsókolattatva kezeit, hagyták őket ismét hazatérni. Ali jött legelőbb azon furfangos ötletre, hogy adófizető alattvalójához tisztelgő küldöttséget küldjön, melynek vezére volt Naómer bég, egy ravasz kurd, a kire az volt bízva, hogy a tisztelkedés mellett nézzen szét abban a kis mesés országban: érdemes volna-e a fáradságra?

A gyanutlan Husszeint nagy kitüntetéssel fogadta a helytartó küldötteit, s minden pompáját udvarának előszedte, hogy előttük ragyoghasson.

Több heti mulatás után tért vissza Naómer bég Alihoz; kifogyhatlan volt a tünderregékből, ha a kis holdhegyi enclavéről beszélt, annak pálmáigetel, zománzos tetejű palotái, selyembe öltözött népe, a királyi udvar pompája, fénye meghaladták Sheherzade meséit.

De a mi több volt smaragdán és aranyán, két drágakőve van a királynak, két tündöklő zafir, két ragyogó szem, melynek búbajos fényéről annyit tudott beszélni ura előtt a kurd.

A király nejeinek szemei voltak azok, Zóráé. Naómer bég csak a szemeket láthatá belőle, mert az aranyfátyol az arcz többi részét eltakarta; de ez épen elég volt arra, hogy esztét vesztse bele.

Semmiről sem tudott annyit beszélni Ali előtt, mint e búbajos szemekről.

„Képzeld magadnak az eget, mintha a nappali kék égből látánád tündökölni a csillagokat; — képzeld magadnak a tengert, mikor este leszáll bele a nap, s a tenger fenékén alszik, csendesen világítva fel a mélységből. Ha a zafir a gyémánt tündöklésével bírna, ha a vízből támadna a tűz; ha a hajnalvirágnak sugárai volnának; — az sem, az sem, még ez sem hasonlítana a búbajos szemekhez.“

Addig beszélt Naómer bég Alinak Zóra szép szeméről, míg nemcsak magát, hanem urát is szerelmessé tette beléjük.

„És e szemek tükrében meglátni tulajdon arczodat! És e szemek tűzében meglátni tulajdon szerelmedet!“

Nemsokára ismét elküldé Ali Naómer béget a királyhoz nagy pecsétes fétvával, melyben kinevezi őt Egyiptom összes főnemességére, a mamelukok fővezérévé. Ez volt a legegységesebb út, Husszeint a szép Zórával együtt kicsalni rejtékből, s rávenni, hogy Kairóban lakjék.

Muley Husszeint szépen megköszönte a fétvát, visszaadta Naómer bégnak, s azt izené tőle Alinak:

„Inkább akarok a királyok legkisebbike lenni itthon, mint a szolgák legnagyobbika másutt.“

Alit nem pihenteté el e válasz. Újólág visszaküldé Naómer béget a shahhoz, azt ígérve neki, hogy ha átjön Kairóba, s otthagyja hegyeit, adójának felét elengedi; kísérve az ígéretet azon fenyegetéssel: ha pedig nem jön, akkor megkésztet.

Muley Husszeint megküldé a kétszeres adót.

Naómer bég pedig valahányszor visszatért tőle, mindig szerelmesebb lett az élő zafirokra s lángoló szavaival oltotta át a szerelem mérgét Ali szívébe is.

Ali átlátta, hogy itt „aranyos szája“ nem győz, elő kell vennie „véres kezét“, ürügyet kellett találni, a miért a szultán hadai megszállhassák a Holdhegyiséget.

Legelőbb is azzal vádolta a Holdhegyek lakóit a szultán előtt, hogy királyostul együtt Shiiták, a Szunna tagadói; a Shi és Szunna hitszakadás miatt akkor folyt a legkeserűbb harc két mohamedán faj, az ozman és persa között.

Sztambulból a softák és imámok egyeteme erre vizsgálatot rendelt Muley Husszeint ellen. Egész karavánja indult el a hittudósoknak a Holdhegyek közé, s a nagy Bárámon keresztül éjjel-nappal vallatták dogmatikus furfanggal a kis nép bölcsseit, a nélkül, hogy valamit ki tudtak volna belőlük venni, a mi eretnakségre bizonyít.

Muley Husszeint türe a boszantást és vendégszeretettel látta ellenségeit.

Ekkor azzal vádolta őt az imámok előtt Ali, hogy *büvész*. A

magúszokat divat volt akkor üldözni, pusztítani; a szultán nagy hadakat volt kész járni az ezermesterek miatt.

Az volt különösen Husszeint ellen felhozva, hogy egy márványból és elefántcsontból készült bálványképet tart házában, melynek zafirból vannak a szemei, s mely az ő varázsmondataira megelevení, s akkor úgy viseli magát irányában, mint nő.

Újra elrendelék ellene a vizsgálatot. Ferma jött, melyben meg volt parancsolva, hogy a bűnös bálványképet mutassa elő az ulemák küldöttségének.

(Folytatjuk.)

Egy magyar kertész levelei Kis-Ázsiából. *)

Kis-Ázsia, január 8-án 1860.

Tizenegy éve már, a midőn e közleményeket számodra irtam, de a körülmények miatt ezeket hozzád nem juttathattam. Trtalmam, úgy hiszem, azóta nem vesztett érdekéből, örömmre és lelki elégteliségre lesz tehát tudnom, ha e sorok olvasása csak némi élvezetet is nyújt. —

Odessából és Stambulból irt leveleimet reményem vetted. Stambulból Szamszun nevű jelentéktelen városkába mentem, melynek vára jelenleg erődül nem használható. Török, görög és örmény lakosai kereskedésből élnek, és leginkább az e vidéken természetesen jó dohányt Stambulba szállítják. A gözhajók rendes járása szerfölött élenkíti a közlekedést is Kis-Ázsia belsejéből, jelesen Jüzzgat-, Szivasz-, Tokat-, Amasia-, Nikiszár-ból és környékükből az ezelőtt sem kis számmal Stambulba utazottak többnyire ide jönnek, miáltal a pénz nagyobb forgásnak indulván, Szamszun gyarapodásának jövője is előmozdítottatik. Európaiak kevesen vannak, de az angol, osztrák és orosz államok consulok még is tartanak. — A tenger színe fölött mintegy 2500 láányi magasságra emelkedő hegyeket bükk, tölgy és gesztenyefák lepik, ezek árnyékában pedig igen bőven nő az *Acaia panicum*, mi gyakran egész dombokat borít, úgy hogy az ember azt gondolná, mintha a hegy óriási sárga szőnyeggel volna borítva; a borostyán *Laurus nobilis*, a borostyán szilva *Prunus laurocerasus*, a szüröslevelű cser *Quercus ilex*, valamint a platanusok is a lapályos völgyekben túlbőven tenyésznek.

A város környéke dombjait szőlőültetések és a lakosság lelmi szerzésének leghathatósabb ágául szolgáló olajfák fődik. Olajfák csak a tenger partjain nőnek, de a tartomány beljében nem találhatók. Szamszuntól északra felé egy órányi távolságra nagy lapály kezdődvén, lelopózik egészen a tengerre Trapezuntig, melyet a hegyekből eredő folyók képeztek, hozván magukkal onnan lemosott és itt lerakott földet. E fákkal benőtt lapály, meddig rajta előre hatoltam, számos apró tavat tartalmaz, melyek körül kőcsag, karakotona, fekete gölya, gémeke, fázányok és más vízi madarak seregei tanyáznak, tizedelven az egyrészen Európába vándorlásra kényszerített piócát, melylyel a kereskedés Szamszun és Csersamba környékén igen jelentékeny. A magasabb hegyeken sok özet, farkast, rókát, nyulat és vaddisznót találhatni, mely utóbbi azonban leginkább az említett lapályon tanyázik. Rovarokból több új fajt fedeztem föl; a *Carabus*, és a többnyire Magyarországon is honos bogárfajok és lepkek élenkítik még e tájat. — A hajdanta Amisusnak nevezett Szamszunt, egyebet elhallgatva bírták a görögök és rómaiak is, míg végre a nyugati császárság enyészettnek indulván, Bajazid mahomedán fejedelem uralmába esett, ezután pedig a magyar hadnak Nikápolynál szétverése által is győzelmeiről híres Bajazid tildirim (villám) ozman szultán birtokába jutott, hogy míg az ozmánok uralkodnak, más kéreze ne kerüljön, de romlásnak induljon, mint mindenütt minden, hová csak a török lábát teszi. — Szamszun hajdani fényes voltáról a közel hegyeken találtató nagy paloták romlajai, a tengerbe nyúló révfalak és csendes időben a tengerből felmeredező márványoszlopok elég tanúságot tesznek.

De miért jöttem én e classicus helyre! visszaváraszolni talán mindazt, mi hajdani jólétét, fényét és viscontagságait tükrözze? Nem. — Olni és gyilkolni jöttem még azt a kis életet is, melynek a természetben bántatlanul kellene élvezni azon rövid napokat, melyekkel a természet uratól megajándékoztattak; pusztítani jöttem a nagy részben ártalmatlan pillangókat a tudomány gyarapodása kedvéért, — hogy kitűnjék, miszerint eme vagy ama bogár itt tíz pontos, amott meg csak kilencz pettyes. — A régi események ez óriási temetőjében több eféle gondolatral gyótródóm, de föl is tettem magamban, hogy amint feladatomat végzem, a természetrajzi tárgyak gyűjtésével főlhagytok, bizván azt azokra, kik kevésbé érző szívvvel vannak áldva vagy megverve. De mivel már benne vagyok és lekötölevezve oly ügynek szen-

*) Ez érdekes cikkeket a következő levél kíséretében vettük: „Tisztelt szerkesztő ur! Ezen utazási vázlatokat Kertész László Csongrádon székelt ügyvéd barátom számára még 1848-ik évben irtam, de közbejött körülmények miatt neki el nem küldhettem. — Jó ideje már, mióta a Feketetenger kisázsiai partjain kereskedési foglalkozást űzök, és midőn ügyeim elintézése végett Stambulba utaztam volna, kevéssel ezelőtt ugyanott Szilágyi Dániel barátom a Vasárnap Ujság néhány számával igen kellemesen lepelt meg. Innen tudom, hogy Ön mindent, mi nemzeti ismereteinket gyarapítja, szívesen felkarol, s ez hátorított utazási jegyzeteimnek Ön elbe terjesztésére. Kérem, sziveskedjék azokat, ha érdekesnek ittlinc, becses lapjaiba felvenni; mely esetre hasonló tartalmú több levéllel is szolgálhatok. — Irói képzettséggel nem bírván, a dolgokat, amint látám, egyszerűen adom elő, — és neven az 1847. évben Pesten megjelent „Nogell István utazása Keleten“ című kis munkám után a magyar olvasó-közönség előtt nem is mint író, de mint természetrajzi tárgyak gyűjtőjéé ismeretes. — Mivel pedig hozzám hír vagy levél ritkán juthat, emélfogva ha t. szerkesztő urnak valami kívánsága volna: sziveskedjék erről Konstantinápolyban lakó Szilágyi Dániel barátomat értesíteni s én azt a legnagyobb készséggel s örömmel fogom teljesíteni. — Kis-Ázsiában január 8-án 1860. — Tisztelttel maradok Nogell István m. k. kertész.

telém fúradalmimat, melynek gyermekkoromban jó kedvvel és egész hévvel áldoztam, tehát csak végig futom kötelező pályámat. Szamszun környékén azonban a gyűjtés a rászánt költséget ki nem fizeti s a fáradságot meg nem jutalmazza, emélfogva — szerencsésjókra az itteni szegény rovaroknak — más hová, — és pedig az innen husz órányi távolságra fekvő Amasiába menni elhatározám, melynek vidéke a tengerparti Szamszunénál nyáron sokkal melegebb, a gyümölcs egy egész hónappal korábban érik, s emélfogva azt következtetem, hogy ott egy a növény- mint a rovarvilág is bőtenyésztebb. — Amasiába igen egyszerű módon indultam, t. i. pogyászomat öszvérré kötvén, ennek tulajdonosával az öreg deli Mehemet-Amasia környékéből lakossal, ki Stambulba eladás végett cseresznyét vitt, gyalogoltam. Jól tudod, kedves barátom, hogy az eféle utazás soha sem ment apró kalandoktól; emlékezhetsél még rá, midőn rovar- és madárgyűjtés végett Csongrádról kirándulván a mámai csárdában és a feledhetlen Tisza partja mentében, csak igen rövid idő alatt is, mi mindenféle ért bennünket! — Az út Szamszuntól hegyeken, völgyeken, erdőkön s mindössze vagy három falun visz keresztül; az utasok számára két helyen *Hdm*-ok vannak, mint Jeni-hán és Ladik helységén túl az Ag-dágh tövében a másik. Ezen Hán-okban tojást és tejet kaphatni, de csak néha; mi a magunkkal vitt eleséggel táplálkoztunk, két éjen át pedig a szabadban hálván, harmadnapra Amasiába értünk, a mi különben Szamszuntól egyenes vonalban csak tizenkét órányi távolságra fekszik.

Amasia, septemb. 24. 1848.

Engedj meg, hogy tudósításomra sokáig várakoztattalak. Mentsen ki szerfölötti elfoglaltságom; szamszuni zsákmányom nem felelt meg a várakozásnak, az elmulasztottak helyre pótlására tehát minden percet föl kelle használnom.

Amasiában Tas-hán nevű nagy karaván serályba szállásoltam, mely igen erős, régi nagy épület és a melynek összesen 86 birtokosa van; szobái mind, mint anyi börtön, üveg ablakfélyűk és vakolatlanok. Szerencsém lón Krug György svajci kereskedővel megismerkedni, ki itt a hónapban levő gyár számára szedi össze az olesó selymet. Irodája szinte a Tas-hánban levén saját költségén kifizérettetett néhány szobái közül egyet nekem bér nélkül átengedni szives volt, így tehát egy kissé tisztábban lakhatom. — Már előlegesen írád, hogy Amasia vidékén dús zsákmányra számítok, de nem is eszeltokoztam, mert hosszadalmas utazásaimban még nem voltam oly vidéken, hol a különböző éghajlat sajátságos rovar lakosai oly sokfélyességben gyűlnek össze, mint itt; gondolná az ember, hogy Noe, bárkája rovarmuzeumát itt üríté ki; vannak itt olyan bogarak és pillangók, melyeneket Ural tájékán Kinderman talált és a minők édes hazánk Bánsága alpekein Mehádia környékén élnek; számtalanokra ismertem, melyeneket első utazásomban a hólepte Kaukasz alján gyűjték; Krim-félszigeten honos és Magyarországon s repkedő valamennyi nappali pillangók, Macedoniában szaz Athos hegyen Frivaldszky dr. kiküldöttei által fölfedezett új fajok, köztük maga a szép *Heliothis Frivaldszky* is találhatók; föllelhetők itt a Déli-Franciaországban és Spanyolhonban élő s Algírban is otthonos néhány rovarok, s mindezeket felül még számos új faj, melyeket majd az asztal mellett izzadó tudósok keresztelek rá némely szinte az asztalnál kifáradt tudós collega nevére, a kik azután a becsületért hajba kapnak, miért hogy egyikök ama bogáron a verhenyes pontot nagyobbnak irta, mint a melyennek azt a másik látá.

Kinderman Albert ur, kinek gyűjtőtársa vagyok, szinte itt van, s jelenleg a már említett Krug kereskedő-családdal az Amasia fölötti hegyen sátorok alatt lakunk, mert lenn a városban és a lapályokon a cholera nyonyuan dühög; a hőség igen nagy, és én is beteges vagyok; életkérdés volt rámnézve a hideg víz és a friss levegő, s mindezt csak a magoson található fel. — Midőn a cholera kiütött, Kinderman ur azonnal sürgeté a hegyre vonulást. Ő ugyan 1847-ben Georgiának Elisabethpol nevű német gyarmatában tartózkodván azt tapasztalta, hogy a lakosság, amint a cholera dühöngeni kezdett, tüstént az Alpezekre vonult, és a légváltoztatás oly hasznosnak bizonyult, hogy még a betegek is föllábbadtak.

(Folytatás következik.)

A nők polgári helyzete különböző időkben és népeknél.

(Folytatás.)

A régi görög nők.

Hagyjuk el már Keletnek égető melegét, égető világát és erkölcsi elfajlását, s térjünk azon szelid éghajlat alá, mely Görög- és Olaszország felett lebeg. Ezen pompás tartományok, a világméveltségnek ezen iskolái közepet képeznek a forró Kelet és a hidegebb Európa közt. Ázsia népeinek már ezer éves volt történelme, a zsidóknál már fölépített Mózes, midőn a pompás Görögország még pusztá és vadon volt. Ugylátszik, hogy első lakóit Kisázsiaiból nyerte, kik aztán művelődvén, jelentékeny helyet foglaltak el az akkori népek között. Legnagyobb dicsősége a görögöknek, hogy a művészetet és tudományt oly fokra emelték, melyet azon időben egy nép sem ért el.

A görög történelem első szakában a nőnem nem találjuk a legkedvezőbb helyzetben. A férfi mint harcász, és mint az ifju ál-

lam tagja kelleg kiképezheté magát; keble tele volt az istenek- és hősökről mondákkal, melyek őt tettekre hevíték, mialatt a nő házi életre volt szoritkozva, csekély figyelemben részesült és elnyomatott. Csak szépsége, fiatalsága, ügyessége és értelmessége által szerezhett magának becsülést. De már ekkor sem hiányoztak példányai a nőiségnek, melyeket Homér megénekelt. Az ily nőknek dicsőítésénél sokat lehet ugyan felróni a képzeletnek, de az egész mégis történeti alapra van fektetve. Még inkább magasztalták a nőket némely színműírók, mint Aeschylus, Sophocles és Euripides. Mily dicsőn és felülmulhatlanul áll előttünk Klytemnestra, mily varázskellem és ártatlanság sugározza körül Izménét, s minő örömmel megy Alcesztis férjeért halálra!!

Leányaikat a görögöknél az anyák nevelték, rabnók által gyamolittatva, oktatták őket a szükséges női munkákban, kötésben, fonásban és szövésben, hűséget csepegtettek beléjük leendő férjeik iránt. Mig férjhez nem mentek, mi gyakorta már 14-ik évökben történt, a leányok többnyire a házat őrizték. Kérdzetlenül adatok férjhez, midőn egyszersmind jegyajándokok láttattak el. A nőknek ezen elzárkózását részint Keletől vették, részint onnan eredt az, hogy a férfiak élénk résztvettek a nyilvános politikai életben, mitől a nőnemek távol kelle maradni. A nő semmi törvényes dologhoz nem foghatott tutora nélkül, ily körülmények közt a nők erkölcsisége nem emelkedhetett, sőt inkább lassankint becsusztak azon erkölcsi elfajlások, melyeket a keleti népeknél láttunk. Ide járult még a buja éghajlat, az isteneknek érzéki zavarokat előidéző tisztelete, mely a női képzeletre nagy benyomást gyakorolt. Ünnepeiket rendeztek, melyek a keleti féltelenséget megközelíték, s a nép erkölcsiségére a legrosszabb befolyással voltak.

Athén volt a görög élet középpontja; a mi ott érvényre emelkedett, a többi államokban is szokássá vált. A bölcs Sólon szabályozta itt törvény által a nők viszonyait; nyilvános helyekeni megjelenésük korlátozva volt, színházakba azonban szabadon mehettek; ruháik száma meg volt határozva; éjjel csak kocsiiban és fálya mellett járhattak. A nők által az utcákon okozott zavarok pénzzel büntetettek, mire az ugynevezett nőbírák ügyeltek. Minél előkelőbb és erkölcsösebb volt a nő, annál inkább visszahúzódva élt; a rangos nők nem mentek színházba, sőt még otthon se mutatták magukat idegen vendégek előtt. Később nem is volt szabad a házba menni, hol nők laktak, hacsak a háziur is jelen nem volt. Sólon megerősítette az általa hozott törvényeket, melyek a házasságtörésre, elcsábításra s kerítésre vonatkoztak. Egyszersmind ledöntetett egy nyilvános házat, mely Vénusnak volt szentelve, hogy így a véteknék gátot vessen; megtiltotta továbbá, hogy erkölcselenül élő férfiak törvényes ügyekhez ne szólhassanak, hogy a nyilvános személyek szolgálókat ne tarthassanak, s a tisztességes nőszemélyektől megkülönböztetés végett aranyos ruhát ne hordhassanak, hanem csak virágos öltönyökben járjanak, ünnepeles szertartásoknál meg ne jelenjenek s templomokba ne menjenek.

Mialatt a Sólon törvényhozása a gyermekek növelését rendszeren tárgyalta, egészen mellőzte a leányokét. Többet tett a felnőtt asszonyok képezésére. Korlátozta a szokást, miszerint a nők az elhaltak sirján mesterkélft fájdalom tanúsításnak, hasonló megtiltá a sirok gyakori meglátogatását, amennyiben az ily helyek kicsapongásokra szolgáltatott alkalmat. Korlátozta továbbá a tulajdonos fényűzést a leányok kiházásításánál, mialatt a női hozomány meg volt engedve. Az elválás nagy akadályokra talált, ha azt a nő akarta, nem ellenben, ha az a férjnek volt szándékában. A nők elesábitói, ha tetten kaptak, azonnal megölhetettek.

Sajátságos nemét képezték a nőknek az ugynevezett heterák, kik a mi fogalmunk szerint erkölcselen életet éltek ugyan, de sokszor, mint a híres Aspázia, szellem és kellem által fénylettek, s a kor férfaira és a legjelentékteljesebb eseményekre nem maradtak befolyás nélkül. A görög művelődés következtében a heterák emeltettek és nemesítették, mi aztán a nép egész tömegét is áthatván, a nemes mindenhol emelték, az alacsony pedig szépítették.

Spartában másképp álltak a női viszonyok. Lykurgus csak az állam jólétére és fennállására tekintet, mint törvényhozó, s ezen élvnek mindent alája rendelt, következőleg a női tekinteteket is. A házasságot törvényes kötelességgül tette, és azt rendelte, hogy minden házasságot fél kell bontani, melyben az állam célja, erős

gyermeknek nemzése el nem éretik. Szigorú volt a törvény a női növelést illetően is. A serdülő leányok nem zárkoztak el, hanem résztvettek a nyilvános életben; sőt az ifjonzokhoz hasonlóan testi (gymnastikai) gyakorlatokra voltak kényszerítve. Ezen növelés következtében történt, hogy a spártai nők Görögország többi némbereit testi szépségben és erőben, férfiúi erényben, bátorságban, állhatatosságban és honszeretben felülmúlták. A valódi nőiség természetesen sokszor háttérbe szorult, s természetlen hajlamoknak nyitott utat. Spartának korábbi történelme női nagyság és bátorság példáiiban nagyon gazdag; később azonban a nők elhírhedt erénye is alábbszállott. A leányok az említett testi gyakorlatokon kívül nyilvános nevelésben is részesültek, sőt a zenéből is vettek oktatást. A nők felhagyva a testi gyakorlatokkal, házi foglalkozásra adták magokat, polgári lakomákban nem vettek részt, de igenis a férfiakali társalgásban, midőn nagy tisztelettel illettettek. A spártai nőket nagy honszeretettel lelkesítette, és sokszor az anyai szeretet legszentebb érzelmeit is áldozatul hozták a hon oltárára.

A reggelt a görög nők öltözködéssel, fürdéssel, kenekedéssel, később arcfestéssel is tölték. Igen sokat adtak a test tisztán tartá-

csodának nevezték. Hazájának, Lesbos szigetének leányai közt ő alapította a szépnak és művészetnek iskoláját. A görög költők szabadabban társalogtak a férfiakal mint mások, s míg egyfelől férfias művészetet sajátítottak el, másfelől elhagyták a nők szokását és életmódját. A költők nem tartoztak a heterák közé, s nem áll azon nézet, hogy a görögöknél csak erkölcselen nők tettek volna magasabb műveltségre szert, s vettek volna részt a férfiakali társalgásban.

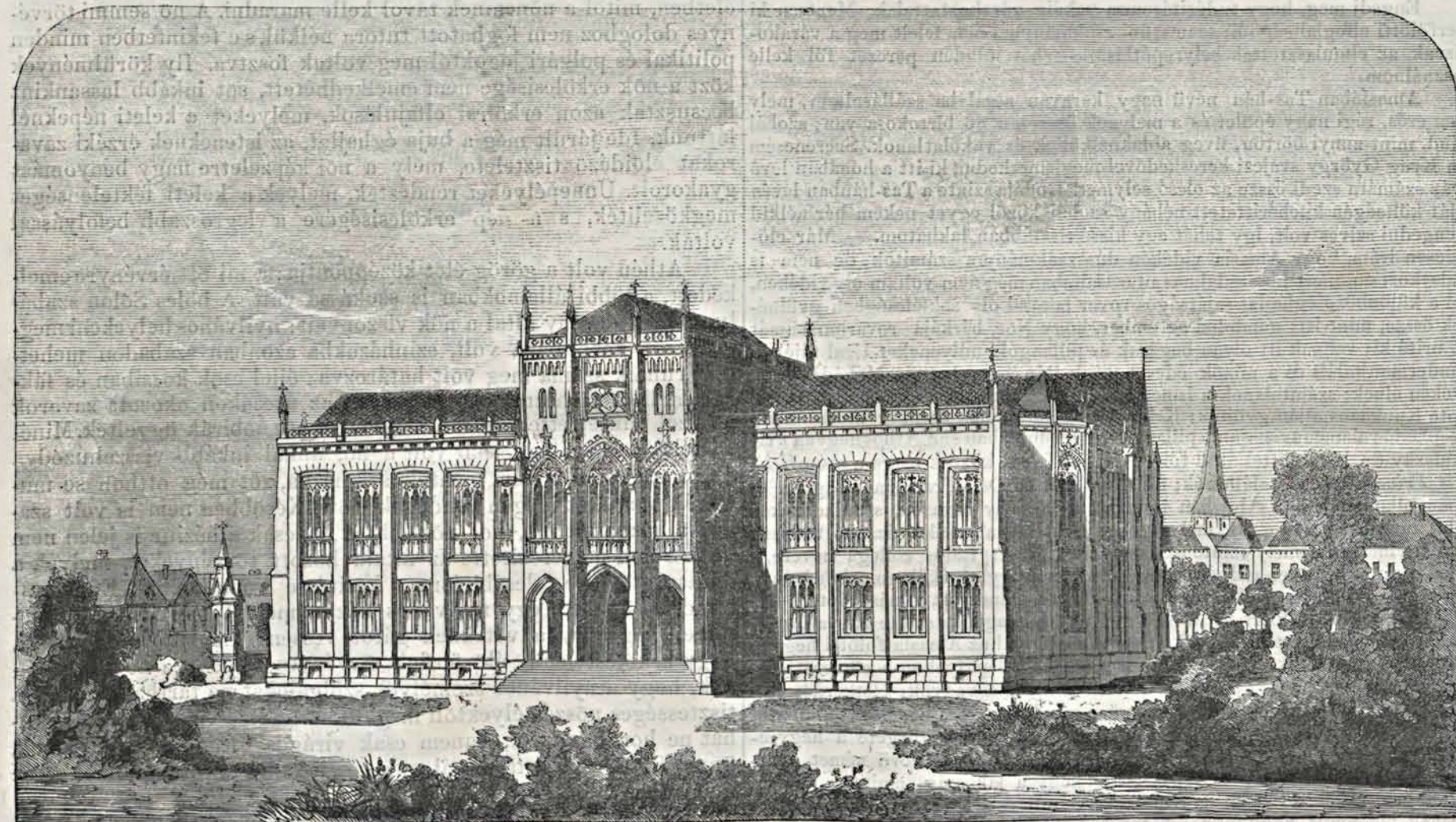
(Folyt. követhetik.)

A kölni új muzeum és alapítója.

Minő áldozatokra képes a hazafiúi érzelem, következő példa kitünőleg tanúsítja.

F. évi ápril 25-én Köln egy oly temetésnek volt szemtanuja, melyhez hasonlót e város ritkán látott még. Az összes polgárság adta meg a végtiszteletet egy sok érdemet szerzett tagjának. Minden rangú és vallású polgárok a legnagyobb innepélyességgel kísérik ki a 65 éves korában kimúlt Richartz János Henriket, az örök nyugalom helyére. Általános volt a részvétel, beláthatlan a néptömeg azon utcákon, melyeken a gyászmenet haladt.

A koporsót borostyántól körülfont ezüst polgári korona ékesíté. Ott volt a főpolgármester, a várostanács testületileg, az egyházi és világi ható-

A kölni új muzeum.

sára. Sok időt fordítottak fejükre; hajukat néha megfestették és tüzes vassal fodorították. Ruhájuk kelméje az éghajlatnak felelt meg, s a tagokhoz fekdűt. — Ha az ifjonz nem tudta másképen szerelmét kedvesének tudtára adni, házakra, fákra írta ennek nevéét közönséges helyeken, vagy lakának ajtaikat ékesíté virágokkal és koszorúkkal. Ha az ifju nem viselt fején koszorút, ez azt jelentette, hogy szeret, s ha a leány koszorút kötött, ez a viszonyszerlemnek volt bizonyossága. Az összekelés alkalmával völegény és menyasszony drága öltözetben, koszorúkkal és virágokkal díszítve jelent meg, midőn zélámból, egy termékenységeről nevezetes növényből süttött lepényt ettek. A lakodalom előtti estén az új házaspár kocsin vitétt a férfi házához, mely hasonlóan föl volt virágozva; fáklyás szolgák mentek előre, énekesek- és tánczosoktól kísértetve. Mihelyt a menyasszony a kocsiából kiszállott, elégették annak tengelyét, jeleül, hogy az ifju nő többé vissza nem térhet.

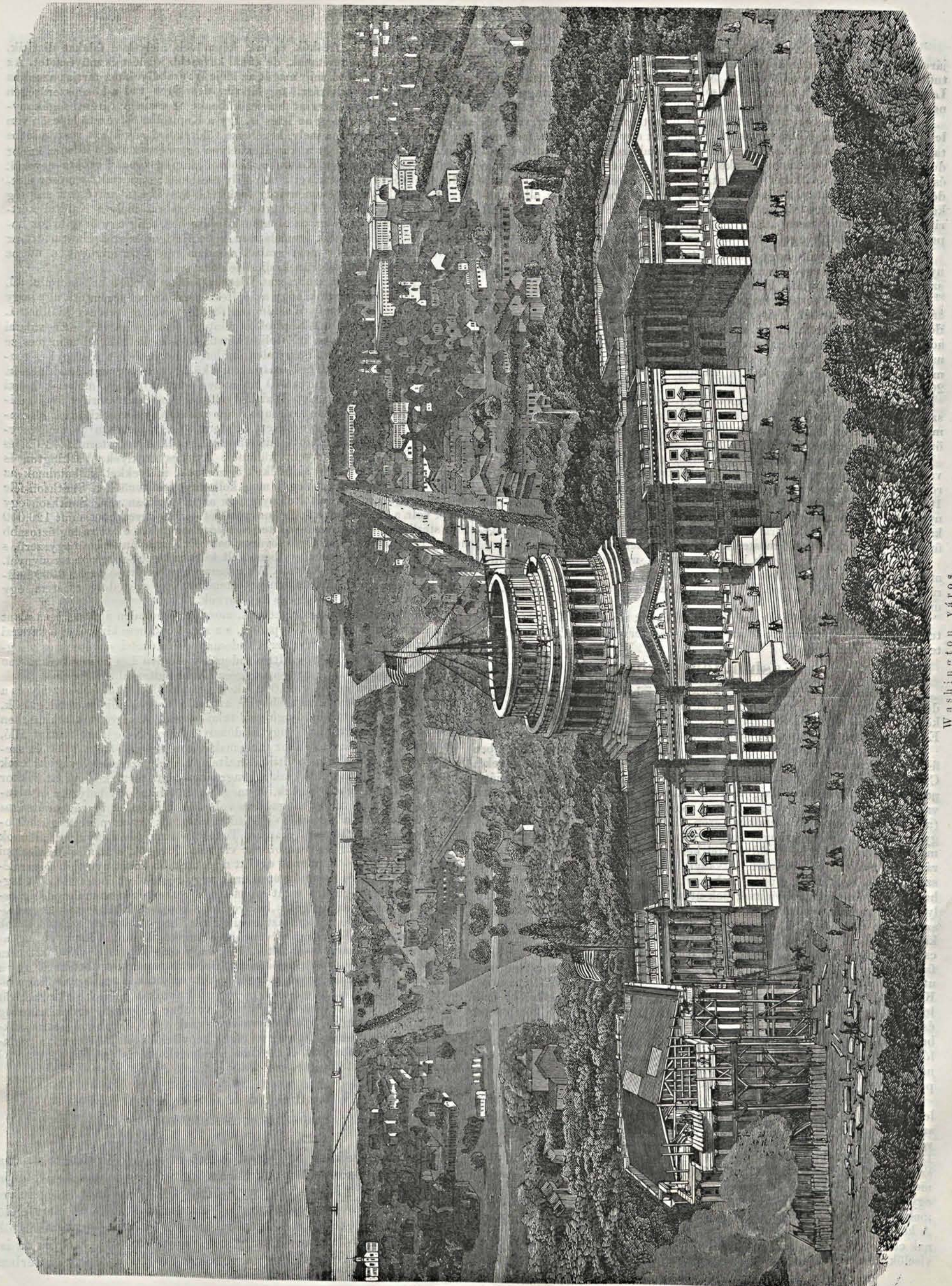
Hozzuk emlékeztetbe még a görög nők egy különös osztályát, a költőnőket, kik közül némelyek nem csekély hirre tettek szert, s kik közt Sappho és Korinna tündöklének leginkább. Az utóbbi vágytársnője volt az innepelt költőnek, Pindarnak, mialatt Sapphót

ságok főnökei s a város összes testületei, végre a megszámlálhatlan néptömeg. A düsseldorfi akademia, valamint a „Malkasten“ művészek társulata is számos küldöttség által voltak képviselve. A gyászmenetet, mely körülbelül félórányi hosszúságra nyult, mintegy 100 fogat zárta be.

A városi képviselők egyhangulag elhatározták, a köztemetőben Wallraf tanár mellett adni neki nyughelyet, a ki mint a város jóltevője, hazafias példával járt előtte.

A legnagyobb innepélyességgel, a kath. egyház szertartása szerint helyezték a holttestet az épen elkészült sírboltba. Itt nyugszik most a halálban egyesülve azon két férfi, kiknek Kölnvárosa új muzeumát köszönheti, mely polgári erényeik legszebb emléke s neveikről „Wallraf-Richartz“ nevet visel. Az előbbi a legnagyobb áldozatokkal gyűjtögeté a régiségeket és műkincseket, melyek számára az utóbbi, a saját költségén épített muzeumban, a város egyik legszebb díszében, a művészet s a városhoz méltó templomot emelt.

Richartz egy jómódu s köztiszteletben állt ó- kölni polgárcsaládból származott. Atyja bérkereskedő volt, kitől öröklött vagyonát fia becsületes munkája és szerencsés számításai által évek múltán annyira megsaporította, hogy a város leggazdagabb polgárai közé tartozott. De vagyonát sohasem fitogtatta; egyszerű polgári életet élt, s minden külfénynek ellensége volt. Polgártársai tudták, hogy ő gazdag ember, de hogy oly nagy vagyona legyen; a minő valóban volt, azt nem is sejtették.

Washington város.

Úzletét már több évvel halála előtt másra ruházta át, maga pedig évi járulékból élt. Vigkedélyű volt s hódolt a mai életvezeteknek. Az életet tudta élvezni, a maga módja szerint. Magasabb vágyai s igényei nem voltak. Legnagyobb öröme telt a színelőadásokban. Hacsak épen uton vagy beteg nem volt, éveken át soha egy előadást sem mulasztott el.

Mint nőlen ember, nyáron többnyire utazott, vagy fürdőben volt, télen pedig állandóan Kölnben lakott. Tagja volt egy társaságnak, melynek tagjai, legtöbbször költői születésűek, neki mind szóval, mind tettleg hódoltak. E társaság saját ünnepélyeket is tartott, melyek az alsóbb komikum és éliz tekintetében ritkák párjukat, s mind jelentékenyebbé váltak, midőn ezek által Richartz, a város jöltevője lón megünnepelve. Ily alkalmakkor a legismertebb operák parodiái oly módon adtak elő, a mint másutt ritkán vagy épen sohasem lehetett látni. Az ugynevezett „Richartz-ünnep” nem kis jelentőséggel bírtak a város napi krónikájában.

Richartz, anélkül, hogy valaki sejtette volna, 100,000 tallért adományozott a városnak, egy új muzeum építésére, oly feltétellel, hogy a tervekészítés és kivitele barátjára, Felten építésre bízzák.

Miután abban történt megállapodás, hogy a muzeum a régi minoritazárda helyére építtessék, Felten terve helybenhagyott s az építés megkezdődött. Magától értet, hogy az építési költségek megszorítottak. De az adakozó továbbra is bőkezű maradt. Magára vállalta a minoritatemplomnak, melylyel az új muzeum összeragasztott, helyredállítási költségeit is, melyek 37,000 tallerra rugtak, s magára a muzeum építésére több mint 200,000 tallért adott ki.

Megérte ugyan azt az örömet, hogy művét bevégezve láthatta, de a szándékolt nagy művészi ünnepélyt, mely alkalommal polgártársai s a német művészvilág hálaalköszönetét lett volna elfogadandó, s melynek oly örömmel nézett elébe, halála megelőzte.

A boldogult az ünnepély alkalmából elrendelte Wallraf Ferdinánd válogatott műveinek kiadását, s még halálában is jöltevője maradt szülővárosának. Korábban egy, Kölnben alapítandó politechnikum felállítására 100,000 tallért határozott, végrendeletileg pedig 100,000 tallért hagyományozott a városnak egy tébolydára, oly feltétellel mindazonáltal, hogy e tőke kamatai tíz éven át a Wallraf-Richartz muzeum számára vásárlandó képekre fordíttassanak, melyek élő mesterek művei legyenek.

Jótéteményei legmagas helyen is teljes méltánylásban részesültek, mit legfényesebben igazolnak azon részvétiratok, melyekkel a király és királyné, a derék polgár halála alkalmából, a főpolgármestert külön-külön megtisztelték.

Képviseletből azt is látjuk, minő izléssel építik ma külföldön a középküteleket. Nálunk is országsszerte fornak az építési tervek; nem árt körültekinteni ezen a téren.

Washington városa.

Északamerika jelenleg véres harcok színhelye, az Egyesült-államok déli részei fegyvert fogtak az Unio ellen, melytől el akarnak szakadni. E körülmény kétségkívül fokozza érdekét jelen közleményünknek, mely az Egyesült-államok fővárosát, Washington, képen és leírásban ismerteti.

Washingtonváros a Marylandtól elválasztott Columbia-kerületben fekszik a Potomac folyó mellett, és pedig mintegy 30 mérföldnyire ennek a Chesapeake-öbölbe ömlő torkolatától. Baltimorevárostól 9, Philadelphtól pedig 42 mérföldnyi távolság választja el, mely városokkal vaspályá által van összeköttetésben. Fekvése, melyet maga Washington elnök szemelt ki (a kitől nevét is nyerte) rendkívül szép, környékén kellemes halmok és völgyek, rétek, mezők és gyönyörű erdők váltakoznak, melyeket a széles Potomac-on kívül több kisebb folyó szel keresztül. Maga a város azonban korántsem nyújt ily gyönyörű látványt. Valamennyi fűtészati tulságosan szélesek, de ezek közt csupán csak egy, a Pennsylvania-utca van egész hosszában házsorokkal beépítve; sok utca még nincs kiköveve, sőt némelyek füvel vannak benöve. A város csupán a közepén, a Kapitól, a kongresszus széke és a „fehér ház”, az elnök lakása közt képez egy tömör testet, kiépített fő- és mellékutakkal. A város többi részeiben csak egyes házcsoportok tűnnek fel, s az egész körül-belől oly képet nyújt, mint egy nagy falu néhány palotával s egypár tucztat városi utcával. A Pennsylvania-utca mely 300 láb széles és egy angol mérföld hosszú, s a „fehér házat” a Kapitollal összeköti, — a város diszutczája. Itt vannak a legelőkelőbb szállodák, a legdiszesebb boltok és raktárak; itt járnak fel s alá a körmenetek és küldöttségek, melyek a kongresszus ülései alatt Washingtonban a közbeszéd főtárgyát képezik; itt sétál ugyanez időben az előkelő világ gyalog, lóháton és kocsikon. Nagy kár, hogy a nyilvános épületek, melyek nemcsak nagyságuk, de építészeti szépségükben is feltűnők, nincsenek itt összpontosítva, hanem szétszórvák a város különböző részeiben.

A Kapitól, hol a kongresszus üléseit tartja, kétségkívül egyike a világ legnagyobb szerű épületeinek. Ez a város keleti részében egy halmon fekszik, mely annak legmagasb pontját képezi; az épületet egy parkszerű kert veszi körül, gyönyörű gyeptérrel, facsoportozatok- és ugrókutakkal. 1851-ig egy közép- és két szárnyépületből állt, oszlopokkal gazdagon földszíve, s egész hossza 352 lábba terjedt. Azóta két új szárnyal toldták meg, a közepét pedig fölemelték, úgy hogy ez most pompás kupolájával együtt 260 láb magas s egész hosszúsága 751 láb. A régi épület anyaga homokkő, ellenben a két új szárnyé márvány, s az építészeti stíl korinthusi. A középipület pompás köröndöt képez, mely a kongresszus mindkét házá- nak előcsarnokául szolgál, gazdagon megaranyozva és kifésztve. Balra a képviselők házába, jobbra pedig a szenatusnak valamivel kisebb teremébe jut-

hatni. A festmények, freskók és más képművek, melyek a falakat díszítik, sok hazafiaságot tanúsítanak, de annál kevesebb jóízű és művészetet. Az amerikai ügyes építész, míg magát az eléje irt szabályokhoz tartja; azonban mint festész vagy szobrász, ugylátszik, nem igen tud a középsszerűség fölülemelkedni, s rendszerint hiányzik benne az eszményi iránti fogékony- ság, sőt nem ritkán még az izlés is. Így a Kapitolba fölvezető lépcsőn van egy Kolumbusz-szobor, a mely, kezében a földtekével, oly állást vesz, mintha épen arra készülne, hogy a kupjáték helyen egyszerre mind a kilencz kupot eldöntse, azért a nép e Kolumbusz-szobrot „kupjátészónak” szokta nevezni. A Kapitól többi szoborművei is mind ily esetlenek; mindenütt a merev élet- hűséget látjuk, de az eszményiség legkisebb árnyéka, a művészeti szépség minden nyoma nélkül. Washington márványszobra, mely a Kapitól kert- jében van felállítva, félig az olympusi Jupiterhez, félig egy öreg urhoz ha- sonlít, a ki itt, a sétáló szemelattára, épen fürdeni készül. Hanem ezt az amerikaiaknak szemébe nem szabad mondani, mert ők mindent, a mi az övék, kitünőnek, nagyszerűnek, dicsőnek tartanak.

Mig egy részről a szobrászat Washingtonban minden kritikán alul áll, másrészt el kell ismernünk, hogy az építészet sok szépet teremtett, úgy hogy nem sok város van, mely Washington főépületeivel a versenyt kiállhatná. Az elnöki palota, mely a Kapitoltól mintegy félóránnyira van, nem valami imponans ugyan, de igen izlételjes kétemeles épület. Ettől nem messze vannak egy részről azon igénytelen épületek, melyekben a hadügyi és ten- gerészeti hivatalok székelnek, másrészt a külügyminiszterium és a kincstár. Ez utóbbi 457 láb hosszú és 170 láb széles pompás palota, melynek keleti homlokzatát 42 jóniai oszlop díszíti. Igen díszes és nagyszerű a főpostahivatal épülete is, mely egészen csupa fehér márvánnyal van kirakva. Hason- lag igen nagyszerű az ugynevezett „Patent office”, melyben az unio megalakulása óta szabadalmazott mindenemű gépek mintái, természetrajzi és ethnographiai gyűjtemények, különféle érdekes ereklyék Washington és Franklinton s mindenféle ajándékok őriztetnek, melyekkel külfatalmak az elnököket megtisztelték. Végül meg kell még említenünk a Smithson-féle alapítványt, mely a Kapitoltól nyugatra az új parkban van. Smithson egy angol volt, a ki vagyonának egy nagy részét — nem kevesebbet, mint 120,000 font sterlinget — a tudományok terjesztésére szentelt, s e célra legbiztosabb helyet vélt találhatni az Unio fővárosában. Ez alapítvány háza nagyszerű, s vöröses homokkőből, római stílyben épült, kilencz kisebb-nagyobb toronnyal. Hossza 450, szélessége 140 láb. Van benne egy fölölvasó terem 2000 hall- gató számára, egy természetani gyűjtemény, egy szép dolgozóterem, egy nagy könyvtár s egy szobor- és képesarnok.

Ha Washington a művészetnek, mondhatni, minden ágában igen alant áll (a színészet is nagyon középsszerű, s a zenét csaknem kizárólag a katonai zenekarok képviselik); másrészt tudományos intézetei számosak és a leg- nagyobb elismerésre méltók. Itt a tudomány minden ága központosítva van olyképen, hogy jótékony hatása az egész Uniora kiterjed.

Washington mintegy 60,000 lakost számlál, kik az alsóbb osztály és a rabszolgák kivételével, legtöbbször az Unio tisztviselői és vendéglősök, vagy az ugynevezett boardingházak tulajdonosai. A város sok tekintetben hasonlít a mi városainkhoz vagy fürdőhelyeinkhez. Népeisége részint álló, részint hullámozó. Ez utóbbihoz tartoznak a kongresszusi képviselők és szenátorok, ezek családai és politikai barátai, s némely szerencselovagok; ezek teszik a várost élénk, de csak a kongresszus alatt tartózkodnak itt. Ekkor Washington meglehetősen élénk, de mégsem annyira, hogy helyzete és hiva- tása nagyszerűségével összhangzásban volna. A képviselők igazán sajtáságos emberek, s közöttük a legelőkelőbb ellentétet láthatni; finom műveltségű bosto- niak és philadelphiaiak, Arkansas, Texas és más távol nyugati államok nyers, félvad fiaival vegyest, büszke virginiai lovakok, s az alsó Mississipi virginez kreoljai — mindezek együtt a legtarkább képet nyújtják a szemlé- lőnek. A jó-izlés és finomság ezen urak nagy része elismertlen. A leg- többben dohányt rágnak, s e rít szokásuk következtében az undorodásig be- moskolják a szép szőnyegeteket, melyekkel a képviselők üléstermének padlózata be van terítve. Sokan azt is elfelejtik, hogy a bor és szesz italok részegítenek, s idejüket, mi törvényhozói munkájuk után főnmarad, legna- gyobb részben poharazással töltik. Egy vagy más képviselő előadását nem ritkán kiromkodás és szitkozódással fűszerezi, naponkint történnek ugy a Kapitolban, mint azon kívül a leghevesebb szóviták, s tudva van, hogy is- méltelve fordultak elő oly esetek is, hogy állításaitak ököllel, pálcával, sőt még pisztolylövéssel is bizonyították. Azonban az igazság érdekében meg kell jegyezni, hogy efféle durvaságok csak a déli és rabszolgatartó álla- mok fia közt fordultak elő, míg az észak képviselői igen jól ismerik a parla- mentáris illem szabályait, s azokhoz alkalmazkodni is tudnak. (A kapitól rajzát lásd V. U. 1858 : 48. sz.)

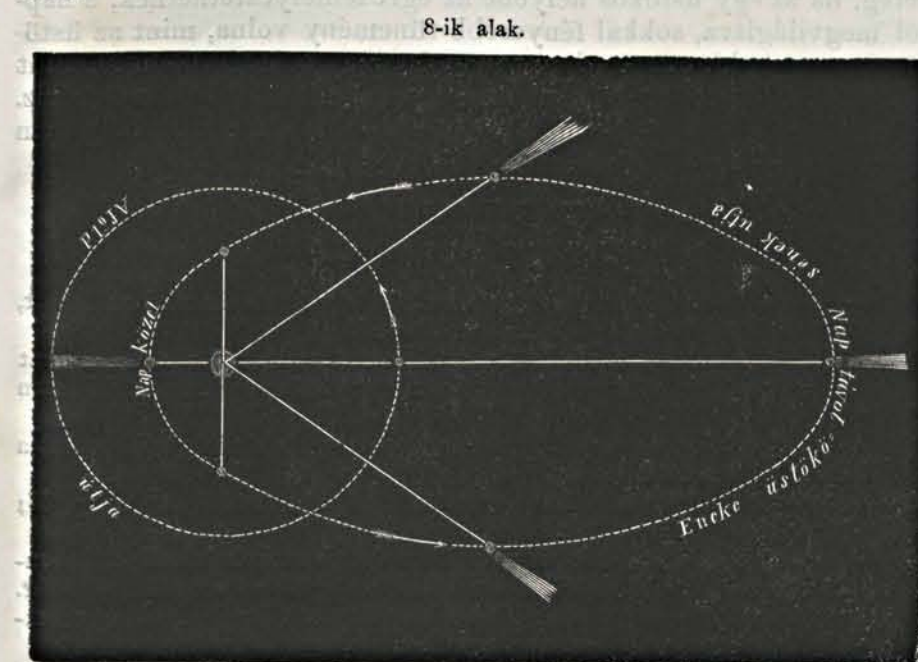
Az üstökösökről.

Dr. BARDOCCZ LAJOSTÓL.

(Vége.)

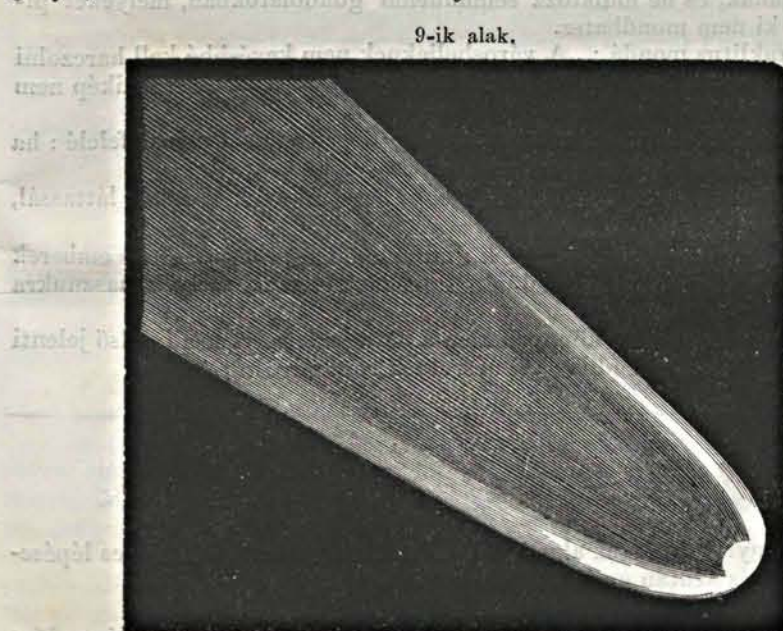
A 7-ik rajzolaton egy darab a nap utjából (ecliptica) is ki van téve, s ugyanazon a napnak három különböző napon állásponja t. i. szeptember 27-dike, october 8-dika és 14-dike meg van jeelve. Ha tehát a nap ezen állásponjain az üstökös utjának megfelelő pontjaival összekötöttek, igen világosan kitűnik, hogy az üstök mindig a naptól elfordított részen mutatkozott; kitűnik az is, (mint már említve volt), hogy az üstök domboru oldala az előtérben

van; [és az is, hogy az üstök határvonala a domboru részen sokkal élénkebben van kiemelve, mint a homoru oldalon. Egyébiránt azon elmélet magyarázatára, mely szerint az üstök nem egyéb, mint az üstökösnek a nap által okozott árnyéka, szolgáljon a 8-dik alak.

Az üstök magyarázataul.

A Donati üstökös magja, egy 60-szor nagyító távcsövön keresztül vizsgálva, úgy nézett ki, mint egy ködburokban uszó golyó, mint azt a 9-dik alak lerajzolva előtűnteti.

A Donati-üstökös feje.

Mondám, hogy a Donati szép üstökös először és utószor tünt fel szemünk előtt. Bruhnis ugyan és csillag keringésének idejét kiszámította, s úgy találta, hogy az csak 2102 év mulva fog meg- ínt visszajöni. Hol leszünk mi ekkor?!

Ha látjuk, hogy parányi földünk minden része, a száraz föld úgy, mint a víz, sőt még a levegő is, élő lényekkel megnépesítve van: önkéntelenül azon gondolatra jövünk, hogy ez a milliónyi égitestekben sem lehet másként. Hogy lehessen azt csak képzelnünk is, hogy midőn földünk; ezen parányi tömeg mindenféle élő lények- kel be van népesítve, a nála százszor meg ezerszer nagyobb millió- nyi égitestek puszták legyenek, minden cél és okszerűség nélkül bolyongjanak a végtelen világűrben?

Mi okunk volna kétkedni rajta, hogy azon folytonos élet, fej- lődés és átalakulás, azon bámulandó rend és okszerűség, melyet e kis lakóhelyünkön tapasztalunk és csodálunk, a számtalan égi- testekben csak úgy van, mint nálunk?

Mint hogy azonban az üstökösök a többi égitestektől mind kül- sejükre, mind belsejükre, oly nagyon különböznek; minthogy azok még pályafutásukban is az általunk ismert bolygóktól oly sajtásá- gosan eltérnek; talán még sem volna felesleges a kérdés: vajjon ez égitestek birnak-e lakókkal vagy nem?

E kérdésre a felelet a mondottakban egyrészt már benn foglal- tatik. Ha az üstökösök még a mi ködünkkel is sokkal finomabb a-

nyagból állnak, és pedig oly annyira, hogy azon a világosság min- den akadály és gyengítés nélkül keresztül hatolhat: előttünk legalább megfoghatlan dolog, hogy ily ritka, ily tulságosan finom testben élő lények tartózkodhassanak.

De másrészt, ha az üstökösök tömege lehetségessé is teszi, hogy benne bármily finom és gyengéd testakkal bíró élő lények lakjanak: azon roppant ellentét, melyet ez égi testek pályafutásuk- ban tanúsítanak, határozottan odamutat, hogy bennök élő lények- nek tartózkodása nem lehetséges; legalább nem gondolható.

Az 1680-diki üstökös pályafutásában oly közel járt a naphoz, hogy a forróság, melylyel a nap ez üstökösre süt, a nálunk ural- kodni szokott legnagyobb napmeleget Newton számítása szerint, 26,000-szer haladja felül. — Hogy a Sahara sivatagon uralkodni szokott hősegről ne is szóljunk, vegyük csak fela nálunk az alvidé- ken előjóni szokott melegséget, mely 42°-ra (R. szerint) igen gyak- ran felemelkedik. Ha evvel a Newton által kiszámított melegséget szorozzuk, 1,092,000° hőség fog kijöni, melyben földünk nemcsak minden szikláival és érczeivel együtt folyékonyává olvadna, de a gőznél finomabb anyaggá kellene neki átváltoznia. E hőséghez képest azon 1600 C. fok melegség, melyben a legkeményebb kovácsolt vas, és azon 2534 fok melegség, melyben még a platina is felolvad, csekélységnek látszik. E hősegről nékünk fogalmunk sem lehet, mert azon legnagyobb melegség, melyet mi az olvasztó kemenczékben kifejlesztési képességek vagyunk, 2850 foknál tovább nem terjed, mi a fennebbihez képest majdnem elenyészik.

Lehet-e már most képzelnünk, hogy ily hőségben élő lények lak- hassanak, itélje meg az olvasó.

És más részt, midőn az üstökös e rendkívüli hősegből kiver- gödve, hoszu időn át, a naptávolba ér, midőn a nap a végtelen nagy távolság miatt, oly parányinak látszik hozzá, mint hozzánk a leg- kisebb csillag: oly dermesztő hidegségbe jut, mely a mi levegő- ket is a vashoz hasonló keménységű testté fagylná össze.

Ily roppant ellentétes viszonyok közt tehát az üstökösökben élő lényeknek, legalább olyanoknak, minőket földünkön ismertünk, maradásuk nem lehet. Micsoda testi szerkezettel kellene azoknak birniok, hogy egyszer az érczet is felolvasztó hőseget, másszor meg a mindent jéggé fagylnaló hidegséget elbirják? képzeltünk-e szemeket, melyek egyszer azon napsugarakat, minők a mi szemek- ket nemcsak egyszerre megvakítanak, de hamuvá változtatnak, elbirják; és képzeltünk-e szemeket, melyek máskor azon ijesztő sötétséget, melyhez képest a mi legfeketébb éjeink gyenge alko- nyatok csak, évek hoszu során át elviseljük, és abban lássanak?

Némely üstökös, mint láttuk, földünkhez nagyon közel jár. Így például a Lexell-féle 1770. évi június 28-dikán földünkötől csak hatszor oly távolságra volt, mint holdunk. — A Biela-féle üstökös 1826-ban földünk utjához (nem magához a földhöz) két holdtávolsá- gára mert közeledni; sőt mi több, az 1832-dik évben 2 1/3 föld- átmérőnyi távolságra haladott el mellette. Ez évben roppant nagy félelem is volt elterjedve, hogy e rémséges üstökös földünk- kel összeütközik, s ezáltal nagy katasztrófát fog előidézni.

Nem lehetséges-e tehát, fogja kérdeni az olvasó, hogy földünk keringésében egyszer egy ily rémséges üstökösrel összeütközés és ez összezapás által vagy roppant átalakulást szenvedjen, vagy, ha az üstökös nagyobb mint földgömbünk, darabokra szétrombol- tassék?

Hogy valamely üstökös egyik vagy másik bolygóval (planetá- val) s különösen földünkkel összetalálkozzék, ez a lehetséges dol- gok közé tartozik. Számtalan üstökös bolyong a végtelen világűr- ben, s minthogy utjaik a bolygókéttől, tehát a nap utjától, nemcsak eltérnek, de arra gyakran majdnem függélyesen esnek; miért ne volna lehetséges, hogy egy ily üstökös bolygásában földünkbe belebotolják, avval összeütközés?

Ha ez lehetséges, ha egy nagy üstökös egyszer földünkkel csakugyan összeütköznék, mi történék akkor velünk, hogy nézne ki egy ilyen igazán óriási katasztrófa?

Vegyük a dolgot először kicsiben. Képzelnünk, hogy egy vasuti vonaton sebesen haladunk, s a velünk repülő vonattal egy másik szembe jövő vonat összeütközik. Mi történék akkor? A kocsi- összeromboltnak, mi a heves ütközés által mint labdák előre lök- tetünk, s a kocsi romjai közt leljük halálunkat. Képzelnünk ehhez egy nagy földregést, mely házainkat, mintha sakkbábok volnának, halomra dönti; és képzelnünk utána egy pusztító vizárt, mely min- dent, mi a romok közt megmaradt, magával elöspör. Ha ezeket

mind egyszerre történni gondoljuk, akkor egy a kérdésben foglalhatóságunk képét kicsiben magunk előtt látjuk.

Igy történnék ez velünk, csak hogy sokkal nagyobb mértékben, akkor is, ha földünk valamely üstökösrel összeütköznék. — Ha az üstökös földünkkel nagyobb tömeg volna, s az ütközés függőleges irányban történnék, akkor lakóhelyünk, a föld, darabokra hullana szét, és vagy egyes darabokban kezdene keringeni a nagy mindenségben, vagy az üstökös által hurezoltatnék el azon hosszú rémséges utakon, melyeken e világvándorok bolyongani szoktak. — Ha az ütközés nem függőleges irányban történnék, akkor földünk nem rombolhatnék szét ugyan, de leírhatlan átalakulást szenvedne. Az ütközés pillanatában mi mindnyájan az ütközési pont felé lökötünk s mint labdák, repülünk a levegőben; házaink mint kártyatorony dülnek össze, s temetnek el azt, a mi bennük találtatnék. A tenger medréből kikelve óriási rohammal tódulna az ütközési pont felé, s mint bábjátékokat söpörne el mindent, mi útjában állana. Földünk tengelyének irányát megváltoztatná, s a mindent elárasztó tenger feltartóztatlanul ömlenék az új egyenlítő felé, ott magának új öblöt keresve. Így, talán azon vidékeket és térségeket változtatná mélységes medrévé és halak tanyájává, melyeken azelőtt virágozó városok és hatalmas birodalmak díszlettek!

Szomorú kép nemde? De ne ijedjen meg tőle az olvasó!

E kép rajzolásánál fel van tételezve, hogy az üstökös, melyet földünk összeütköznék, ép oly tömör test, mint földünk. Az előadottakból azonban bőven meggyőződhetünk arról, hogy az anyag, melyből az üstökösök állanak, földünk tömör testével össze sem hasonlítható. Ez állítás alaposágát példából láttuk; oly példából, melyet saját tapasztalatunkból merítettünk. Ha saját szemünkkel tapasztaljuk, hogy az üstökösök tömege, mely a rajta keresztül jövő világsugarakat meg sem gyengíti, még a mi ködünkkel is finomabb anyagból van: legkevesebb okunk sincs arra, hogy ez értelmetlen égitestektől féljünk, vagy azok által előidézhető bajtól tartunk. Találkozhatott földünk ily kísértetes üstökösrel már akárhányszor, anélkül, hogy azt észre is vettük volna; anélkül, hogy a találkozás által (melyet már most összeütközésnek nem is nevezünk), csak egy hajszálunk is meggörcsített volna.

Azon vélemény, hogy az üstökösök teste nem tömör test, hanem valami gáz-alakú finom anyag, osztják a legjelesebb természettudósok és csillagászok, kik közt a már érintett kivül csak Babinet kitünő francia physicus és csillagászt említem meg.

E buvár férfi, ki az üstökösökről már néhány év előtt „*Riens visible*“ (látható semmik) czim alatt írt egy jeles értekezést, egy a tudományok akademiáján Párisban tartott ülésen tudományos készületséggel mutatta ki: hogy egy millimeter vastagságú lég-réteg, ha az egy üstökös helyébe az égre felhelyeztetetnék, a nap-tól megvilágítva, sokkal fényesebb tünemény volna, mint az üstökös maga; és kimutatta, hogy egy oly nagy tömegű üstökös, mint földünk, sulyra nézve többet nem nyom, mint 30 köb meter víz. Mikép bizonyította be a tudós férfi ezen tétéleit, e szűk hely nem engedi meg, hogy elbeszéljem.

Aranymondatok.

— Xenophon mondá: „jó napokban kell leginkább tisztelni az Istent, hogy szükségben bátran folyamodhassunk hozzá.“

— Ott szabadság nincs, hol a lelkiismeret terhelt. Az nem szólhat szabadon, kinek lelke szennyes. Az nem bírhat benső nyugalommal, ki Isten ellen vét.

— A biztonsággal és boldogulással járó engedelmesség jobb, mint a veszelés, zűrzavaros szabadság.

— Ki veszedelmes szándékot vesz fel, kötőfékbe teszi fejét s a gyeplő annak kezébe adja, kivel titkát közlé.

— Plinius azokat, kik maguk közt gerjesztenek viszályt, hasonlóknak találja a kakasokhoz, kik a viaskodásban gyakran megölik egymást.

— Plinius szerint, egységes által a kis állapotok öregednek, egyenlenség által a legnagyobbak is megfogyatkoznak.

— A belversengés mindkét résznek ártalmas, mondja Demokrit; mert mind a győzőknek, mind a meggyőzötteknek egyenlő veszély.

— A rossz társaság rosszá teszi a jó embert is. Nagy Sándor a részegséget Leonidesztől, Nero pedig a kegyetlenséget borbélyától tanulta.

— Ha boldog kívánsz lenni, vigyázz gondolatidra, minél előtte kívánságra fakadjanak, és ne mulatozz semminemű gondolatokban, melyeket pirulás nélkül ki nem mondhatasz.

— Heraklitus mondá: „A városbelieknek nem kevésbé kell harcolni a törvényért, mint a bástyákért; mert törvény nélkül a város semmikép nem lehet, de bástyák nélkül igen.“

— Solon kérdeztetvén, mikép lehet boldog a szabad város? felelé: ha a városbeliek a tanácsnak engedelmességek.

— Szólj, a mi jó; cselekedj, a mi jobb; légy, a minek láttatol; láttással, a mi vagy.

— Midőn Agesilaust kérdeznék: mi móddal nyerhetjük el az emberek szeretetét? felelé: ha jókat beszélünk és azokat tesszük, melyek hasznukra vannak nekik.

— Meg ne bántassál könnyen, sem a haragnak helyt ne adj: első jelenti az állhatatlan elmét, második a természetnek rossz mivoltát.

T Á R H Á Z.

Levél a magyar erdőszeret ügyében.

Minden kornak megvannak a maga eszméi és érdekei; a jelenkoré: a nemzetiség.

A nemzetiség főtényezője a nyelv.

Ennélfogva most minden nemzet oda irányozza tevékenységét, hogy nyelvének érvényt szerezzen, és azt a műveltség jelen színvonalára emelje. Ennek elérésére nem elég az, hogy a nyelv a társalgás eszméinek kifejezésére képesítve legyen; hanem szükséges az is, hogy a tudományok előadására alkalmasassék, és annak fogalmait kifejezésre kellő szavakkal bírjon.

Erdődús hazánkban az erdőtudományi nyelv és maga az erdőszeret eddig ársaságban tengődött. Ennek káros következményeit érzik az erdőbirtokosok, mutatják honunk elparlagosodott halmai.

Ezen okok tette buzdították hazafias erdőszeret közt különösen Divald Adolf urat, ki már több cikkében hívá fel a magyar erdőszeretközösséget tevékenységre, és a teendőkre nézve nyilatkozatra hív föl. Nyilatkozunk tehát.

Divald urnak „Az erdőszeret magyar irodalom ügyében“ czimű röpiratjában előadott érvek és indítványok helyességét és okszerűségét kétségbe vonni nem akarván, teszem szerény észrevételeimet.

Minden kezdet nehéz, egyesek vállal ritkán bírhatják el terhet. Egyesítsük tehát az erőket, osszunk szét a terhet, — és közelebb jutunk a czélhoz.

Alakítsuk meg az erdőszeret-társulatot, akkorra hagyván eldöntését annak, hogy önálló társaság legyünk-e, vagy a Gazdasági Egyesületbe olvadjunk.

Véleményem, és több ügybarátom és szaktársam véleménye az, hogy miután Divald ur a társulat létrehozását csakugyan szívén viseli, és annak létesítését föladataul tűzé ki, félton meg nem álland.

Ijjon ki a lapok után *Salmeczre* vagy *Beszterczére* egy összeíjvetelt az erdőszeret számára. A megjelenők vitassák meg az ügyet; nevezzenek ki

egy bizottmányt, a mely az alapszabályokat kidolgozza, a szükséges lépéseket megtegye és azután egy alakító gyűlést egybehívjon.

Ez, gondolom, a legelső teendő.

Nem kétem, hogy szerény véleményem helyeslésre találván, elég erdőszeret erdőbirtokos fog találkozni, ki az ügyet fölkarolja és az összeíjvetelre meg fog jelenni.

Ezen lépés döntő hatással leend irodalmunk ezen szakára, és hazánkban az erdőszeret fölvirágzását vonandja maga után. Erdőszeret-üdvet!

Polonka, aug. 11-én.

Illés Nándor.

Községjegyzők fizetése Aradmegyében.

Aradmegye, aug. 10.

Nálunk is rendezték a községi jegyzőket, vagy is inkább fizetéseiket, mit közzé tenni annál is inkább o hajtottam, minthogy a hon majd minden megyében különböző a jegyzők fizetése és járandósága, tehát a helyi viszonyokhoz képest a jó vagy gyengébb oldalát könnyen felismerhessék; nem czéлом, egyes adatokat taglálni, mivel az már a bizottmányi gyűlésen is jóvá hagyatott, hanem egyes észrevételeimet sem mellőzhetem, minek megítélését a tisztelt közönségre bízom, u. i.

A jegyzőségek megyénkben négy osztályra rendezvék.

Az első osztályba eső jegyzők fizetése évenként 500 a. é. ft., 50 p. m. buza, 50 m. árpa, 60 mázsa széna, 12 öl fa.

A második osztályuké 350 ft., 40 p. m. buza, 40 zab, 40 kukoricza, 60 mázsa széna, 12 öl fa.

A harmadik osztályuké a pénzen kívül, mi 50 ftal kevesebb, mindenben megegyez a második osztályukéval.

A negyedik osztályuké 150 ft., 30 p. m. buza, 30 árpa, 12 kukoricza, 4 öl fa, s 26 font gyertya.

Földük ott, hol voltak, használatul továbbra is megmaradtak.

A mellékes jövedelmekre nézve pedig

Vasárnapi Ujság 34-ik számához 1861.

egyeseznek a szerződés szerkesztéséért és két párbani leírásáért 1 ft. — kr.
 „ folyamodásért 50 „
 „ másolatokért 20 „
 „ bizonyítványokért 20 „
 „ végrendeletekért 50 „
 „ marhás levélért 3 „

már most:

Első osztályu jegyzőség csak kettő van, nevezetesen Magyar-Pécska és Ó-Pécska s így a két legjövendelmesebb hely, a második és harmadik osztályu között nem annyira a fizetésben, mint a teendőben van különbség, mert míg némely teendője, egy sessio jó föld s a vásári nagy jövedelem mellett, csak egy községre vonatkozik, addig másnak, rossz vagy semmi föld mellett, hét falu is jutott, már pedig mi a különbség egy vagy hét község-geli teendő között, főképp midőn a községek távol esnek egymástól? mindenki képzelteti.

A negyedik osztályu jegyzőség kevés kertészfalu s telepítvényekre szorítkozik.

Mi az egyesek érdekében tett foglalkozásokért járó határozott díjakat illeti, azt azután tessék megfontolni. *Lehoczky Lénárd.*

Irodalom és művészet.

— (Megjelent Heckenastnál „Az országbírói értekezlet a törvénykezés tárgyában.“) a 13 ivre terjedő negyedik fejezet második kötete, közli *Ráth György*, országbírói elnöki titkár, s az értekezlet jegyzője. A harmadik kötet vagy is az egész műnek befejezése, mely körül-belül 16—17 ivből álland, rövid idő alatt, szintén elhagyandja a sajtót. Előfizetési díj az egész munkára, azaz három kötetre 5 ft. Tíz előfizetett példányra egy ingyenpéldány jár.

— (Deák új felirata) eddig már több mint 300 ezer példányban nyomtatott, s minden községbe megküldetett nagyobb elterjedés végett. Intézkedés történt aziránt is, hogy e felirat minden, a magyar királyságban divatozó nyelvre lefordíttassék.

— (Wenzel Gusztáv), egyetemünk egyik derék tanára, szünnapjait a „magyar magánjog“ czimű művének elkészítésére használja föl.

— (A „Concordia“) czimű új román lap, *Pap Zsigmond* által szerkesztve megjelent. A lap irányja a szerkesztő hazafias elveinek megfelelő; igen csinosan van kiállítva. Tartalma: bevezetés, mely az egyetértést különösen ajánlja; továbbá a politikai szemle, a jelen helyzet előadása, országgyűlési tudósítások, a nemzetiségi kérdés, különfélek, s végre terjedelmes külügyi rovat. Őszintén kívánunk szerencsét az életrevaló vállalatához!

— (Bör Etelek k. a. táncművésznő) hírszerint nemzeti színpadunkon nem sokára vendégszerelmű fog. Azt mondják, igen szépen táncol.

— *Kulcsár József* (Kis Daemon) és *Bényei Gábor* „Vörtesaljai napló“ szerkesztnek 1862 évre. Aláírási díj 1 ft.

— (Nagy József, m. akad. tag) közelebb „A madár“ czimű érdekes mű ajándékozta meg irodalmunkat. E könyvben a madár nemcsak természetrajzilag, hanem szépirodalmi és lélektani szempontból is igen érdekesen és tanulságosan van leírva.

— (Dr. Sugár „Orvosi Napló“jának) 3-ik évfolyama, *Szauer József* protomedicus arczképével díszítve, legközelebb elhagyja a sajtót. Az előfizetési pénz 1 ft. 40 kr. jár. Sugárhoz (fürdő-utca 3. sz. a.) küldendők.

— (Gr. András Gyula), a képzőművészeti társulat elnöke és *Plachy Ferencz*, ugyane társulat titkára előfizetést nyitnak az 1861. évi országgyűlési képviselők arczképalbumára, melynek első lapja 23 1/2 magas és 31 széles vastag iven 25 körerajzolt arczképet hozand, s előfizetési ára 3 ft. A pénzket *Plachy Ferenczhez* (rózsátr 9. sz. a.) mielőbb beküldendők.

— (Kolosvárt) megjelent *Orbán Balázs* „Utazás Keleten“ czimű munkájának 2, 3 és 4-ik kötete, melyekben szerző palaestinai és egyiptomi utját írja le. Az érdekes munkából, mely igen kellemes és épületes olvasmányt nyújt, még egy kötet van hátra. Egy-egy kötet ára 1 ft.

— (Bocska Papp Lajos) „Történeti elbeszélések“ irt az ifjuság számára, melyek egy kis füzetben most jelentek meg Debreczenben. A következő elbeszélések tartalma: A magyar nép első nagy napja; A ki másnak vermet ás, maga esik bele; Stibor halála; Mátyás, az igazságos; Dózsa György; Dobozi Mihály; Szapári Péter. — Ára 30 kr.

— (A hajduk története rövid kivonatban,) *Bocska Papp Lajostól*, megjelenvén, kapható szerzőnél H.-Nánáson. Ára 20 kr. Megrendelések azonnal teljesítettek. Minden 10 után egy tiszteletpéldány jár.

— (Kassán) egy „Magyar menekültek indólója“ jelent meg *Knauer Istvántól*. Ára 80 kr. A tiszta jövedelem fele a kassai honvédegyeletnek fog átadati.

— (Rózsavölgyi és társa) műkereskedésében második kiadásban jelent meg: „101 magyar népdal“ éneke és zongorára alkalmazta *Barta István*. A 96 lapnyi füzet Káli Nagy Gizella k. a.-nak van ajánlva. Ára 5 ft. Ugyanott jelent meg a Deák Ferencznek ajánlott „Érzélgő 2 lassu és 3 lejtős“, zongorára szerző *Svatiszt János*. Ára 60 kr.

Egyház és iskola.

— (Iskolai tudósítvány.) „A marmaros-szigeti helyi. gymnasium értesítője az 1860. évről.“ megjelent. Volt a tanintézet hat osztályában ösz-

szesen 86 tanuló, kik közt 80 magyar, 3 román és 3 ruthen volt; vallásra nézve: helyi. hitv. 66, ág. hitv. 4, r. kath. 9, kath. 6, zsidó 1. A tápintézet jótéteményeiben 21 növendék részesült.

— (A kath. iskolai ügyekbeni tanácsközmények) Budán, helytartósági intézkedés folytán f. hó 16-án vették kezdetüket. Hírszerint a gymnasiumok megnyitása ez idén november 1-re fog halasztatni, hogy az átalakítások eszközésére idő jusson.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

— (Üzleti hír.) Franciaország 70,000 zsák buzát vásároltat Magyarországon a kölni börze által.

— (Sáskasereg.) Julius utolsó napjaiban nagy sereg sáska szállt át Oroszországból Gallicziába, és a természet elpusztította.

— Figyelmeztetjük a közönséget a „nemzet gazdasszonyai“ által a Belezany-kertben rendezendő kiállításra, mely ma vasárnap nyitattik meg s szeptember 2-ig fog nyitva állni. A kiállítás programját már régebben közzöltük.

— Ismerjük már a burgonya- és szőlőbetegséget; ezekhez járul most a kávéfa betegsége Braziliában. Bizonyos apró, csak nagyítóvegen látható rovarok tojásait a kávéfa leveleire rakják, minek következtében a levelek a gyümölcseivel együtt elszáradnak és lehullanak. A kávévénőket is érheti szerencsétlenség.

— (Jellinek Mór) Pesten létező termény- és bizománykereskedését egy kombinált mezei gazdasági bizományüzletté változtatta át, mely üzlet érdekeit önálló napilap fogja képviselni.

— (A távirdu tökéletesítésére czélzó találmány.) Párisi tudósítások szerint Caselli abbé oly találmánnyal lépett fel, melynél minden sor, melyet a villányos drót egyik végén leírnak, leíratik a drót másik végén is az irtó saját vonásaival, s ezáltal oly leírat nyerhető, mint a másoló sajtó által. Bonyolodottabb rajzokat is lehet ez uton sürgönyözni. Páris és Amiens közt már használják ez új szerkezetet, mi ha ezélszerűnek bizonyul be, bizonyosan másutt is fog alkalmaztatni.

Közüntézetek, egyletek.

— (A budai vinczellér- és kertészképző-intézet ügyében.) A magyar gazd. egyesület kertész- és vinczellérképző gyakorlati tanintézetének ez évi nyilvános próbatéte f. hó 29-én d. u. 4 órakor fog tartatni a budai országos szőlő-iskolában. Minthogy az intézetből 8 ifju mint szakképzett ki fog lépni, s ezenkívül egy Moldovországon talált előnyös alkalmazást; a jövő évre több hely jön üresedésbe, melyeknek néhány még nincs elfoglalva. Figyelmeztetnek tehát mindazok, kik az intézetbe lépni szándékoznak, hogy ebbeli szándékukat mielőbb bérmentes levelekben, vagy személyesen az intézet vezetőjével, *Miel Ferencz*zel közöljék, hogy ez az intézetbeli programmal s a főlvetel közelebbi részleteivel szolgálhasson.

Balesetek, elemi csapások.

— (Tüvész Kis-Kesziben.) Csallóköz, aug. 13. Nem hallgathatom el azon nagy szerencsétlenséget, mely e hó 8-án Kis-Keszit helységet érte. Ugyan est 10 órakor Nagy István községi bíró s közbirtokos asztagja borult szándékos gyújtás által lángokba, s noha szélcsend volt, alig egy óra alatt, a mintegy negyven házból álló községben huszonkét ház, a hozzájuk tartozó szénakazalokkal, s a már egészen betakarított ez idei gabonasztagokkal lett a lángok martalékává; s e szerint mintegy huszonkét családnak adatott kezébe a koldusbot. Vajjon voltak-e az elégett javak biztosítva? Fájdalommal kell felelnem, hogy csak egy szalmaszál sem! Pedig csaknem minden éjszaka látszik itt és amott, az égboltozatot rémesen kifényesítő óriási lámpafény, melynek lángjában mindannyiszor az oly sok s nagy fáradsággal összehordott javak szállnak a semmiségbe, és mégis annyi szerencsétlenség után, csak egy birtokosnak sem jutott észébe a biztosítás, sem Nagy sem Kis-Kesziben! Oh pedig mily jó volna most a sanjari inség helyett, az a tetemes segély, mit pár forinttal oly könnyen meg lehetett volna vásárolni, most nem kellene összekulcsolt kezekkel így kiáltani fel a biblia szavaival: „mit együnk . . . mivel ruházódjunk?“ A mult hét ugylátszik, vidékünkre csak csapást és nyomort hozott. Egyfelől a mindenüvé özönlött exequáló katonaság, majd a gyakorta támadó tüvész pusztít. Aranyoson két izben is kiütött a tűz, s egy ház, kazalok s asztagok lettek semmivé egy percz alatt. Továbbá a laki határban levő ugynevezett Zsemlekes-be, egy ekecsi ember kocsiával s két lovával belefundult. E szomorú eset, kisebb nagyobb mértékben, itt mindig ismétlődik, s mégis vigyázatlanok vagyunk! — *Závory Elek*.

— (Gyöngyösn ama nagy tűz óta), midőn közel 100 ház égett le, mintegy 20—30 apróbb tüzeset fordult elő, még pedig szándékos gyújtogatás következtében, a mi kitetszik abból, hogy valahányszor tűz ütött ki, mindannyiszor néhány nappal előbb írott czédulákat találtak az utcákon elszórva, melyekben pontosan ki volt jelölve a hely, hol, és a nap, melyen a tűz kiütendő volt. A gonosztevőket minden éberség mellett sem sikerült eddig kézrekeríteni.

— (Tüvész.) Irsa helység Komárommegyében f. hó 16-án nagy részben leégett. A házak a magyar biztosító társaságnál tömegesen voltak biztosítva.

Mi újság?

— Aug. 22-én délelőn 12 órakor az országgyűlés kir. rendelet által eloszlatott!

Testvérlelapunk a Pol. Ujd. bővebben szóland e tényről, mely azonban senkire nézve sem érkezett váratlanul.

A mondott órában, a képviselők teljes számmal foglalák el a padok sorát, a karzat, sőt az előterem s a csarnokok egy része is telve volt hallgatósággal. A karzatokon, sőt ez esetben kivételesen, a teremben is számos angol és francia utazók valának jelen: a többi között Sutherland herceg és hercegnő, Angliából.

Mindenekelőtt azon k. leirat olvastatott fel, mely Haller tábornokot az országgyűlés eloszlatása végett kir. biztosnak nevezi ki; azután maga a feloszló parancs, mely csak néhány sorból áll, s a melyben a jövő országgyűlés összehívása a mennyire lehetséges, hat hónap eltétele után ígértetik.

Az elnök kijelentvén, miszerint Haller tábornok, azon esetre, ha az országgyűlés nem akarna eloszlatni, katonai erőhöz is fogna folyamodni: a ház egyhangú becegyezésével a tegnapi hozott óvást megújítja, s miután az erőszaknak ellene nem állhatott: a házára és Deák Ferenczre szóló hangos éljenzések között végkép feloszlott.

A képviselők között Vay Miklós báró, Borsodmegye Csáthkerület képviselője, beléptekor perczekig tartó éljenzésekkel fogadtattott.

Igy végződék, látható eredmény nélkül az 1861-ik évi országgyűlés, mely lényeges kérdésekben pártot nem ismerve, mindenben egy szívvel egy lélekkel hozta határozatát.

+ (Császár Ó Felsége születésnapja) a testvérfővárosokban szokott módon ünnepeltették meg a mult vasárnap. Reggel s délután a Gellérthegy ormáról szóltak az ágyuk. A budai várplébánia-templomban ünnepélyes istentisztelet tartatott, melyben a katonaság s a polgári hivatalok testületileg vettek részt. Az istentiszteletet a hercegprímás végzé, a pécsi és váci püspökök segédlete mellett. A pesti plébániatemplomban az ünnepélyes misét Dániel tartá. Délután gr. Coronini parancsnokló tábornagynál, s a hercegprímásnál diszebedt volt.

+ (Sz. István első apostoli királyunk ünnepé) a két testvérfőváros ismét arégy szokott fényvel ülte meg. Már kora reggel sietett a nép Budára, hol a nagyszerű körmenetet a hercegprímás személyesen vezeté. A keneteljes egyházi beszédet a várplébánia-templomban Kovács József, kanonok tartá. Az ünnepély déli 12 órakor végződött. Ágyudörgések és az ablakokban lengő nemzeti zászlók emelék a nagy nemzeti ünnep fényét, melynek az idő is igen kedvezett.

+ (Pesten is szól már a náta), már ugymint az az alkotmányos; mult szerda óta huzzák vonó nélkül, csak gyözzük rá járnai a náczot. Van-e a mai világban oly tapasztalatlan, a ki ne tudná, hogy az adóexcitőröl van szó?

+ (A pesti egyetem orvosi kara) a helytartóság elé tetjesztett tantervjavaslatában az orvosi tudományok közé kívánja soroztatni a mathesis és természetant is, mint a melyek nélkül a gyógytudomány mai állásában a szerves élet törvényeit érteni lehetlen.

+ (Pestváros közigyűlése) a városi törvénykezési osztálynak a régi német színház-épületben elhelyezését, valamint a Rókus-kórház kiegészítő szárnyának, ugy szintén a külvárosi lelkészek, tanodák és tűzoltó szerek számára kívántató helyiségek fölépítését határozta el.

+ (A pesti városkészt) legközelebb egy vaserkélyvel fogják földszíteni. Ez erkély már 14 év óta hevert készen egy raktárban.

+ (A példa vonz!) A nyomdászkrízis Pesten omnibuskrízis követte, melyen azonban már szerencsésen túlestünk. A dolog megértésére tudni kell, hogy a városkésztbe járó társaskocsik használatáért eddig egy személy hét-köznap 10, vasár- és ünnepnap pedig 18 krt volt kénytelen fizetni. Közelebb a városi hatóság ez ügybe is beavatkozván, azt határozta, hogy a társaskocsikért ezentel vasár- és ünnepnapokon sem szabad 10 krtól többet követelni. A kocsigazdák erre azzal fejegetőztek, hogy inkább megszüntetik járataikat, azonban csakhamar odadűlt a dolog, hogy a társaskocsik ismét állomásaikra tértek, s most már ünnep- és vasárnapokon is megelégesznek 10 krral. Vivant!

+ (Lengyel vendégek.) A pesti lövöldében közelebb több helybeli kereskedő, négy varsói nagykereskedő és gyarost vendéglét meg. A gazdag vacsora után a vendégeket fényes tűzijáték lepte meg, mialatt a zenekar a Rákóczy-indulót s a lengyel nótát játszta. A tűzijáték után tűzbetűkkel e szavak tüntek fel: „Niech żyje Polska!“ „Eljen a lengyel!“ mire a közönség lelkes éljenzésben tört ki. A lengyelek a magyar színeket tüzték melükre. Csupán udvariasság egymás irányában.

+ (A tüzvészek a két testvérfővárosban) egy idő óta csaknem napirenden vannak. Igy f. hó 19-én reggel 9 órakor Budán esett ily szencselenség a bombatér körül, mint értesülünk, hat ház és két gyermekélet lón a lángok martaléka.

+ (Nagy tüzvész.) Szmirnában a török városnegyedben közelebb 9 óráig tartott tűz pusztított, melynek 700 ház esett áldozatul.

+ (Érdékes vendégek.) Sutherland herceg, nejével Cromarky grófnővel f. hó 21-én Bécsből Pestre érkezett.

+ (A karmelita barátok) a pesti temetőből a napokban elköltöztek haza, Bajorországba. Jobb is lesz nekik, otthon imádkozni.

+ Több fővárosi polgár kérvényt nyújtott be Pestváros hatóságához azíránt, hogy a szerváték tere „Telek-tér“ nevet nyerjen.

+ (Adóexcitio.) Gr. Károlyi István derékegyházi puszájára is megérkeztek az alkotmányos vendégek. számszerint 210 lovas és vadász-katona. Első gondjuk volt a megszállt grófi kastélyban a szobák falaiba vasszegeket verni, hogy legyen mire ruháikat s fegyvereiket felaggatni.

+ (Balogh Alajos a „Balzsam-cseppek“ szerzője) egy kis türelemre kéri előfizetőit. A munka már sajtó alatt van s rövid idő alatt megjelenik.

+ (Az ideai dínyne-ünnepély) ha az idő kedvez, ma vasárnap tartatik meg, és pedig ezuttal a Margitszigeten, hova gözhajó szállítja a vendégeket. E nap minden egyéb közlekedés megszűnik a Margitszigettel. Kedvezőtlen idő esetében az ünnepély holnapra halasztatik. — A kőbányai szőlő-ünnep pedig szeptember 1-én tartatik meg.

+ (Budaváros képviselő testülete) azon határozatot hozta, hogy azon három telket, hol az ideiglenes népszínház épül, a magyar színészet állandóságának biztosítása végett, a lánchídútsúlattól örök tulajdonjoggal megszerzi. Remélik Budaváros képviselői, hogy a lánchídútsúlattal, különösen országiszerte tisztelt elnöke, b. Sina Simon, a hazafias czél tekintetéből, méltányos követelések által a szép szándék foganatosítását lehetővé fogja tenni.

+ (A budai Horváth-kert ügye) kezd európai fontosságra emelkedni. E kertet a város, mint tudjuk, háztelkekre osztva kőnyvetvényre akarja bocsátani; de a terv ellen annyi rosáló hang emelkedik, hogy a tanácsnak kétszer is meg kell gondolnia a dolgot, mielőtt véglegesen határoz. Még egy kis röpirat is jelent meg e tárgyban, mely kimutatván az eladás káros voltát, előadja azon javaslatot is, mely által a kőnyvetvény elhárítható. A ki a röpiratot meg akarja szerzeni, 10 krjába kerül.

+ (A budai szőlők) igen szépen mutatkoznak. A bortermesztő gazdák vérmes reményeket táplálnak az ideai szüret iránt. Nem lesz sok bor, de igen jó. Legalább ihatik egyet a magyar ember bujában.

+ (Nemzeti színházunk) igazgatói állomásának betöltésére mindig újabb és újabb kombinációk merülnek föl. Most meg Egressy Gábor emlégetik jövendőbeli igazgatóul. Hát Erdélyi Jánosról, a ki válságos időkben már volt egyszer a színház igazgatója, nem jó volna-e megemlékezni?

+ (Két derék újság.) Velenczében a kormány két közlönyét, a „Sferzát“ és „Giornale di Verona“-t a hivatali irodákon kívül sehol sem lehet látni; sőt azon két kávéház, melyekbe a bizomány betöltása után is járt e két lap, most egészen elhagyott. Annak a két jófajta újságnak még ingyen-praenumeránsai sem akadnak.

+ (Ismét egy klasszikus hazugság.) A sógorlapok valóságos büvőspalack sajátságával bírnak a legzifrabb hazugságok kitalálásában. Most meg a becsületes „Triest. Ztg.“ azt híreszteli hazánkról, hogy itt a rablók a vasutakat is megtámadják, s ezért atyafiságosan figyelemzetti az utazókat, hogy revolverekkel lássák el magukat. Szerinte közelebb Czegled mellett történt volna egy vasuti vonat megtámadása és kirablása. E példányhazugságot a „Tr. Ztg.“ után majd minden angol, francia és német lap közölte. Bezzeg ily hírek megzafálására nem vállalkozik sem a „Donau“, sem a „Wien. Ztg.“

+ (Márkó Károly képei megvásárlására) újabban következő adományok folytak be: b. Baldacci Antal részéről 200 ft; Barabás Miklós ivén 46 ft; Gottier Ignác ivén 22 ft; Smrecsányi Dárius ivén 24 ft. 90 kr. A becses festmények 12,600 ftnyi vételára még mindig nincsen együtt.

+ (Kárpáti Hírnök“ után megemléztünk) hogy a nevezett lap szerkesztőjét három ungvári görög n. e. pap tetleges bántalmakkal illette. Most a lapokban egy nyilatkozatot olvasunk, melyben e három pap, névszerint Balogh József, Demianovics János és Homicsko Miklós, addig is, míg e kérdéses ügyben a bírói vizsgálatok befejezettek, a „Kárpáti Hírnök“ 8. és 9-ik számában mondottakat rágalomnak nyilvánítják.

+ (A nagyváradi zsidókörzéség egy része) elhatározván, hogy istentiszteletüket jövőre magyar nyelven tartja, az orthodox községtől különvált, „magyar-zsidó egyházközség“ czime alatt. E magyar-zsidó egyháza f. hó 16-án szenteltetett föl Löw Lipót, szegedi lelkes főrabbi által, ki szép beszédében kiemelvén a zsidók korszerű haladását, megemlíté, hogy az elvált egyházközség a régivel legnagyobb békével élni, de a haladás zászlója alatt imáit magyar nyelven akarja végezni. A fölszentelési ünnepélyt, melyen Biharmegye főispánja, a megyei hatóság és nagyszámú közönség volt jelen, a „Szózat“ énekülésével fejezték be.

— (Reményi N. Kanizsán). Kanizsa, aug. 1. M. hó 28-án érkezett híres hazánkfa körünkbe, s Hegedüs ur vendégszerető házához beszállva, még az nap adott hangversenyt igen szép, de nem igen nagy közönség előtt, különösen a vidékbelieket illeti az érdem, kik hasonló alkalommal nem szokták az ut távolságát, s az idő minőségét tekintetbe venni; míg ellenben a helybeli tulnyomó számú izraelita lakosság, mely az itteni vagyonos osztályt képviseli, rendszeren viszonja magát. A hangversenyben közreműködtek Hegedüs az., Darázs Betti és Rosenberg kisasszonyok és Stepánék pesti jogász. Ez alkalommal egy igen meleg érzessel írt üdvözlő költemény is osztatott ki pár száz példányban, melynek szerzője Horváth Gyula. — Előadás után a fogadó éttermébe az est hőse is megjelent, kit vállainkra emelve vittünk az asztalhoz s ott Horváth Gyula humoros fölközöntéssel fogadta a művészt, ki azt szintén, humoros rögtönzéssel viszonozta, s bepróbálta, hogy nemcsak a hegedü mellett van otthon. — 30-án volt a máso-

dik és utolsó előadás. A mi a hatást illeti, mit reánk Reményi játéka tett, hiában kísértének meg leírni, elég az, ha annyit mondok: összevissza sirtunk és örültünk, szívünk lelkünk el volt büvölve a nagy varázstól. Majd el is feledém megemlíteni, hogy 29-én a hegedükirály tiszteletére Hegedüs uréknál igen fényes dísz-vacsora volt, melyre mindazok, kiknek Reményi ittlétében bárminő tényleges részvétük volt, több másokkal jelenvoltak, s 31-én Kaposvárra utazott. — R. J.

+ (Halzl ur működése Nyitrán) kir. biztosi minőségben még mindig foly, de eddig nem volt eredménye, pedig, hogy ő nagysága minden lehető elkövet, az a többi közt kitiünik a következők: Halzl aug. 6-án az alispánál volt, s mialatt ő benn a szobában intézkedéseket tenni iparkodott, a folyosón egy hadnagy, egy őrmester és négy fegyveres katona állt, a „Korona“ vendéglő udvarán pedig — mint mondják — vagy 60 fegyveres katona volt kiállítva, hogy minden eshetőségre készen legyenek. Forgács, volt nyitri cs. k. államügyész szintén a folyosón várt az intésre, hogy az alispáni iratok átvételére azonnal kéndél a legyen A folyosón álló hadnagy egyesektől kérdézetvén ottléte czéljáról, azt válaszolta, hogy bizonyosan ugyan nem tudja, de azt hiszi, hogy odarendeltetésének czélja egyesek elfogatása is lehet. Halzl ur figyelmeztetésén az alispán azon helytartósági levélre, mely a megyének meghagyja, hogy a kir. biztosnak engedelmességek, azzal fenyegetőzött, hogy az alispán, ha vonakodnék, hivatalától s így fizetésétől is fölfüggeszté, mire az alispán azt jegyzé meg, hogy fizetésétől már ugys régen fel van függesztve, miután eddig fizetést még nem kapott. Persze, hogy Halzl urra meglepő volt az, hogy az alkotmányos tisztviselők ingyen is készek szolgálni csupa becsületből. Halzl ur ezután eltávozott, de azzal biztatta az alispán, hogy ha a megyei tiszteket irántai engedelmségre fel nem szölija, minden kénszerítő eszközökhöz nyuland.

+ (Adóexcitio.) Tokajból írják aug. 13-ról, hogy az adóexcitiot ottan ugyan elmosta már a minapi nagy felhőszakadás, de a szomszédközségekben még folyvást foly, mintha nem is adatott volna ki az a kegyelmes miniszteri rendelet, mely a sáskapusztítást sept. 15-ig fölfüggeszti. Tarczalra f. hó 13-kán vonult be egy század katona a tisztán földmívelő lakosság nyakára.

+ (Adóexcitio.) Radványból írják, hogy gr. Károlyi Ede kastélyát is megszállta 36 dísás katona egy főhadnagy vezénylete alatt. A főhadnagy Anderson angol, az altisztek magyarok, a legénység pedig lengyel. Oly jól viselik magukat, hogy a legénység önként segít boglyát rakni, s általában ugy dolgozik, mintha a grófnak eselédei volnának. Esténként vacsora után dalolgtanak magyar dalokat stb.

— (Csáfolat N. Kanizsáról.) A Vasárnapi Ujság 32-ik számában Horváth Gyula ur könyvkereskedésem felirata ellen kel ki. Neve és kereskedésem igazolására ki kell jelentenem, hogy könyvkereskedésem felirata ekkép van: „Wajdits József könyv-, mű- és hangszkereskedése.“ — Hol vette, vagy hol olvasta Horváth ur az „eszmeárus“-t? Ez rágalom. Hogy pedighangszkereskedő állott, ezt 48. előtt átálán használták; a czímtáblám pedig nem új készítmény, hanem atyámtól átvett. (Jó lesz kiigazíttatni, mert a hangzás legfeljebb muzsikust jelenthet. Szerk.) — Továbbá, a mi a „Zala- és Somogy megyei lapot“ illeti, az meg fog és annak meg kell jelennie, de jelenleg mindenki tudja, hogy az idő nagyobb vállalatokra nem kedvező. Habár a „Somogy megyei lap“ Roboz ur szerkesztése mellett meg is fog jelenni; azért a „Zala-somogyi lap“ sem fog elmaradni. — Wajdits József. — (Halálhírek.) Rózsavölgyi Gyula ismert tevékeny műáros, életének 39-ik évében, a mult héten elhunyt. A nemzeti zeneirodalom sokat köszönhet vállalkozási szellemének.

— (Halálhírek.) E napokban vettük e szomorú tudósítást: Gelej, aug. 8. Fájó szívvel keressik föl e szomorú sorok t, szerkesztő urat, jelentvén, hogy hazai irodalmunk egy jeles ifju reményét ismét elveszté. Kovács Gyula, a debreczeni főiskola növendéke, a Vas. Ujság munkatársa *) a reményteljes ifju, kiből — eddig megjelent szépirodalmi műveit tekintve — egykoron salhatatlanul ihletett költő válandott, aug. hó 5 én jobb létre szenderült. Halála — mint egész élete, csak egy szelid álom volt; mintha e rövid 22 év azt látszott volna mondani:

„Tudom, hogy muló, hogy csalóka fény
Volt az, miért szívem dagadt.
Mint habbal a szél, játszó a remény
Velem; — s ezélt émi nem szabad!“

Szülelín kívül siratják tanulóársai, barátai, közel és távol ismerősei; siratja bizonyára a haza is! . . . Temetése aug. 7-én tartatott, mely alkalommal koporsója fölött alulirt, sírjánál pedig helybeli fitanító Rozgonyi J. ur tartának gyászbeszédet.

Nem mulaszthatom el egyszersmind köszönetemet nyilvánítani, azon nemeskeblü ifju barátainknak, a szomszéd keresztesi, n.-mihályi s csáthi tanító uraknak, nemkülönben a debreczeni főiskola egy véletlenül megjelent növendékének, kik az elhunyt iránti részvétből, gyászdallamaikkal, a temetési szertartást emelni segíték. Valamint megemlítendőnek tartom, hogy az

*) Utolsó itt megjelent műve: „Visszapillantás.“ 1 60. 16. sz.

Színházi napló.

Péntek, aug. 16. „Parlagi Janosi.“ Népszínmű, magyar színré alkalmazta Szendrői Péter. Az előadástól kétségkívül több jót mondhatunk, mint magáról a darabról, mely a jelen korban kissé elavultnak látszik már — leg-

elszenderült ifju költő sirhalmán a Szózatot meghatóan zengők el. — Béke lengien a korán kihült szív porai fölött. — *Filop Mihály*, lelkész. *)

— (Köszönet-nyilvánítás.) A szent ügynek pártolása s fölkarolása, míg egyrészlől az illetőkre nézve gyamolításul s nem ritkán nagyfontosságú előnyül szolgál, addig másrészlől mint követendő példa oly értékkel bír, miszerint azok, kik az ily tetteknek önzetelen tényezőik, méltó helyet foglalnak mindenkor tiszteletünk tárgyai között.

Az acsádi ref. egyház ily nemeskeblü pártolóját mutatja fel a debreczeni ref. egyháztanács nagyérdemü jegyzőjében, t. *Tar Károly* urban, ki legközelebb annak iskoláját azon becses kitüntetésben részesíté, hogy a „Vasárnapi könyvtár“-nak 1856., 1857. és az 1859-ik évben kijött érdekes tartalmu füzetkét egy példányban, könyvtára megalapítására ajándékozta. — Fogadja a derék férfiú nevezett egyház részéről a legnagyobb köszönetet és engedje szerénysége megsértése nélkül azon elismerésünket nyilvánítanunk, hogy említett adományozása által azon jöltevek sorába lépett, a kiknek az acsádi ref. szegény egyház keletkezését és fennállását sok részben köszöni. — *Sádry József* m. k., acsádi ref. lelkész.

A magyar Akademia palotája.

— (Újabb kimutatása) a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez érkezett adakozásoknak:

LVIII. közlés: Sellyéről mint Eibel Antal deáki számtartónál történt barátságos összejövetel eredménye többektől Hetényi Károly által 15 ft. — Holdmezővásárhelyről a kalaposczéh Muci János czéhmaster által 18 ft. Összesen 33 ft.

Az eddigi I—LVII. közlésekkel együtt: 14,659 ft. 21 kr., 1 régi római arany, 1 huszfrankos arany, 112 cs. arany, 21 képtfos tallér, 1 orosz tallér, 4 ujfos, 146 huszas, 58 negyedez, 1 db. 100 pftos és 10 db. 20 pftos nemz. államkölesön-kötelezvény.

(A fentebbi összeghez járultak: 1) A Sellyéről beküldött 15 forintoz: Eibel Antal 5 ft, Hetényi Károly 2 ft, Szoldics Károly 1 ft, Kozma Ede 1 ft, ifj. Eibel Antal 1 ft, Paál Vendel 1 ft, Práger Gusztáv 1 ft, Béli Sándor 1 ft, Fekete József 1 ft, fötisz. Almási István selyei plebános 1 ft. — 2) A H.-M.-Vásárhelyről küldött 18 forintoz: Hunyady József 1 ft, Szabó István 1 ft, Huszár János 50 kr, Huszár Mihály 50 kr, Góth László 50 kr, Fischer József 1 ft, Oskovics János 1 ft, Piczer Antal 50 kr, Hunyady Lajos 50 kr, Faragó János 50 kr, Kamocsi József 1 ft, Tódor Demeter 1 ft, Suhaj Ján. 50 kr, Keszler Ferencz 1 ft, Gömörösi János 50 kr, Muci János 2 ft.)

— (Adakozások.) A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a lefolyt héten beküldetett:

Táncsics Mihály számára: Erdélyből Gyergyó-Topliczaról a mezőségi honfiak és honleányok adakozása Kolbás Anikó által 15 ft. (Eddig e czélra beküldetett összesen 433 ft. 50 kr.)

A fentebbi adakozásokhoz járultak: Kászoni Ignác 20 kr, Eperjesy László 20 kr, Gyulai Ferencz 30 kr, Csernátó Ignác 10 kr, Szóts Farkas 20 kr, Gáman Károly 50 kr, Halabroy Sándor 10 kr, Sikó Lajos 20 kr, Csipkés Sándor 50 kr, Lázár Aladár 1 ft, Török Lipót 40 kr, Déry Sándor 1 ft, W. Vilmos 30 kr, Kelemen Gergely 30 kr, Klops Wolf 30 kr, Fekete Gergely 1 ft 20 kr, idős báró Toroztkoine 1 ft, N. N. 10 kr, Mező-Örményesen Kassay Károly 1 ft, Balogh Gergely 10 kr, Kiss László 10 kr, M.-Örményesről Szegény Angyal 50 kr, Zsadányi Vitéz János 1 ft, Fazakas Elek 50 kr, Karácsonyi Gerő 2 ft, Kolbás Anikó 2 ft.

*) Részvételtjes megindulással olvastuk e gyászszókat, melyek ismét egy reménydús fiatal élet kimutatást jelentek. A boldogult ifju szép jövőt ígérő tehetségéről senki sincs jobban meggyőződve, mint mi, kik örömet nyitottuk meg neki a tért, melyre lelke vonzotta. Fájdalmas részvétünkben osztozni fog egész olvasó-közönségünk. Nyujtson e részvét némi enyhítő vigasztalást a megszorodott szívű szülőknek s rokonoknak Áldás lebegjen a korán hunyt költő sírja fölött! — Szerk.

Figyelmeztetés.

Az alulirt nyomda-intézetben, valamint most már minden könyvtárban a két testvérlelapunkat kapható:

A folyó év július 21-én kelt I. f. leiratára a képviselőház által folyó hó 8-án

Deák Ferencz

indítványára egyhangulag elfogadott

„FELIRÁS.“

Egyetlen hivatalos kiadás!

7½ iv. Nagy folyó-alakban, írópapíron 45 krajczár. Postán küldve 50 krajczár o. ért. Tíz példányra egy ingyenpéldány.

Ugyanezen Felírás népkiadásban, nagy-4-rét-alakban. Ára füzve csak 20 kr. Postán küldve 25 kr. — Tíz példányra egy, husz példányra három ingyenpéldány.

Megrendelések azonnal szétküldetnek.

Landerer és Heckenast könyvnyomda-intézete Pesten, egyetem-utca 4-ik szám.

alább formájára nézve. Ellenben az előadás a jobbák közé számítható. Szilágyi S. szerepéhez illő kedélyességgel, Némethy elevenen, bár néhol kissé túlozva, Némethyné mulattatón, Réthy ismert eredetiségével játszott.

Szombat, aug. 17. *Stéger* Ferencz föllépteül. „Mártha vagy a richmond-i vásár.“ Vig opera 3 felv. *Flototól*. Ma mint a császár születésnap-

jának előestéjén, a színház ünnepélyesen ki volt világítva, s a személyzet a „Néphymnuszt“ énekelte. Közönség a nyitány után gyülekezett, mérsékelt számmal. Stéger iránt, ki ezuttal már 17-edszer lépett föl mint vendég, a közönség lelkesedése egy cseppet sem csökkent, sőt minden föllépéssel erős-ből azon közönség, hogy vajha színházunk állandó tagjaul nyerhetné meg. Stégeren kívül teljes elismerésre méltólag működtek közre Hofbauer Zsófia, Markovics Ilka, Kőszeghi, Benza; ez utóbbi különösen kifoghatlan a jó kedvben, minék az a haszna van, hogy a közönséget a szörnyű hőségben is derűtségben tartja.

Vasárnap, aug. 18. „Peleskei notárius.“ Bohózat 4 felv. Gaal József-től, zenéje Therntől. Ugy látszik, az újra felelevenített régi darab, minden gyengéi mellett is, kedvenkévé válik a karzatnak s az apró nemzedéknek, mely különösen a páholyokban ma is erősen volt képviselve s hangos jeleit adá örömeinek az egymást váltogató spectaculomok felett. Legnagyobb hatást tesz köztársaságunk a vasasnémetek éneke és táncza, mit ma is ismételnünk kellett. Itt főmester Tóth Soma. Végül a Rákóczyt tüzzel énekelte az összes személyzet. A közönség nem távozott, míg rá nem kezdtek újra.

Hétfő, aug. 19. Stéger Ferenccz föllépteil: „Tell Vilmos.“ Opera 3 felv. Irta Rossini.

Kedd, aug. 20. Szent István ünnepe miatt a színház zárva volt.

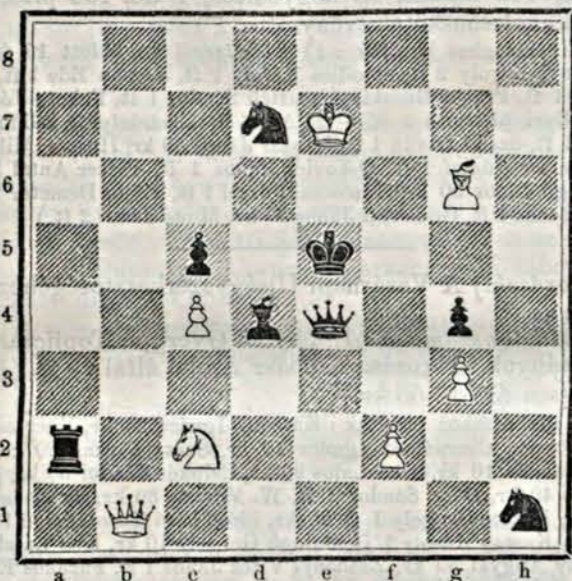
Szerda, aug. 21. „A szigetvári vértanúk.“ Eredeti szomorujáték 4 felv. Irta Jókai Mór.

Csütörtök, aug. 22. „Füzdőre kell menni.“ Vigjáték 1 felv. „Férfj az ajtó előtt.“ Operette 1 felv.

SAKKJÁTÉK.

87-ik sz. feladvány. — Kovács Lajostól (Balmaz-Ujvároson).

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 82-ik sz. feladvány megfejtése.

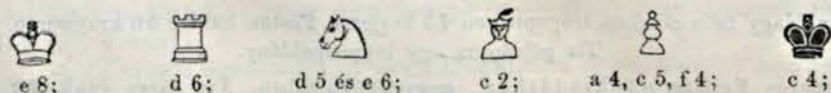
(Pap Dezsőtől Pesten.)

Világos.	Sötét.	Világos.	B)	Sötét.
1) Bc6 - c4	Hb6 - e4: A)	1)	Hh2 - f3 C)	
2) Vb1 - b5	tetsz. sz.	2) Hd4 - e6:	Be5 - e6	
3) H vagy h3 †		3) Bc4 - g4 †		
	A)	C)		
1)	Bc2 - c4: B)	1)	Hh2 - f1	
2) Hd4 - e6: †	Be5 - e6:	2) Vb1 - d1:	tetsz. sz.	
3) Vb1 - f5 †		3) V v. h. h3 ††		

Helyesen fejtették meg. **Vasárnapon:** Fülöp József. — **Leszen:** báró Meszéna István. — **Bécsben:** Gold Samu. — **B-Ujvároson:** Kovács Lajos. — **Pesten:** Cselkö György. — **Parabutyban:** Rothfeld József.

Rövid értesítések. **Parabuty:** R. J. A 80. sz. feladványnak most beküldött megfejtése helyes és hibátlan.

VI. feladvány. — Weisz J. A. tanártól (Budán).

Szerkesztői mondanivaló.

5756. **Lippa.** Dr. Sz. Boesánatot kell kőrnünk hallgatásunkért. A korábban küldött jeles cikkek között, s úgy hittük, hogy legjobb válasz lesz rá, ha tüstént kiadjuk. Sokféleképen elfoglalt metszőink el a rajzokkal, ez az oka a késedelemnek. Az újabb cikkek, mint időközben kötetet, közelebb; sietni fogunk a másikkal is. A pesti nyomdák — a betűszedők visszavonulásánál fogva — még mindig nem jöttek az elébbi kerékvágásba. De az állapot napról napra javul. — Szíves üdvözlötünket.

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomtatja **Landerer és Heckenast,** egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1861.

5757. **A két Póka.** A véghezvitt orvoslat után is igen sok baja van még e betegnek. Ime egy pár oda nem illő prózai daganat mindjárt a tetejéből:

„Elfogattak, a kik a hazának Szébb jövendőit ohajtottanak.“ (Tottanak!)
Vagy: „Vérpad előtt áll Erdélynek sime. Szébb jövendő sírba, porba dölve.“ (A rim meg van löve.)

5758. **Székesfehérvár.** Sz. Zs. Nem szokás ily magánygyeket hírlapilag tárgyalni. Ha egy kereskedői segédnek alapos panasa van főnöke ellen, bizonyosan talál módot, hogy az illető körben az igazságot kiderítse vagy sértett becsületét helyreállítsa. Az olvasó közönség nem törődik effélékkel.

5759. **Kápolna vidéke.** X. E. Ily megtámadások csak névalírással s a felelőség elvállalásával adhatók.

5760. **Szinyérváralja.** N. A tudósítást egy másik már megelőzte, egyes részletei nem közölhetők.

5761. **Tolesva.** Sz. S. Örömmel olvassuk, hogy a tolesvai község érdemes tagjai annyira méltányolják a derék iskolatitót szennyedély szorgalmát, kitartását s lelkesedését. Az is igen nemes tett, hogy eddig 63 ftból álló évi fizetését, a kifejtett szép siker tapasztalása után, 100 ftra emelték. Nem kívánhatunk egyebet, mint azt, hogy mind a megelégedés, mind a siker, mind a fizetés évről évre növekedjék.

5762. **N. Kapornak.** K. S. A czikk tárgyalmasz miatt késett Kéziratok visszaküldésére — mint számtalanszor kimondtuk — nem vállalkozhatunk.

5763. **Debreczen.** Bonyhay J. A viszonyok egyáltalában nem kedvezők, most az oly vállalatokra, mint az öné. Sajnálnva tudatjuk, hogy a munka érdekében tett lépéseink sikereitlenek maradtak. Tessék mielebb rendelkezni a kézirat iránt — különben pusztulásnak indul.

Nyílt tér.*

(Hála nyilváníítás.) Tudjuk, hogy az Isten dicsőségére s közjó előmozdítására szentelt áldozat, bőven van jutalmazva a jóltevő belső érzete s öntudata által, de tudjuk azt is, mily nagy kötelessége a hálanylívánítás annak is, ki az áldásnak részese lett.

Nagymélt. gróf Gyulay Ferenccz szertárnagy ur, templomunk mennyezete s fedele megújítására, a felekezetiességen felülemelkedve, kegyelmesen ajándékozni méltóztatott három száz o. é. forintot.

Hálánkat azzal is kívánjuk kimutatni, hogy az áldozatot a nagy közönség előtt is nyilvánítjuk: hogy mások is, kiket a szerencse sokkal es bőven áldott meg, induljanak a dicső példa követésére.

Mi pedig nem szününk meg Istenünk előtt, kinek oltárára tétetett az áldozat, eszedzni: *hogy alamizsnája* (mint Kornelius századosé) *menjen fel az Úr elébe emlékeztetnek okáért* — *A dadai helv. hitv. egyház előljárói.*

(Felhívás a tanítókhöz.) Kis-Köszeg vagy Batina (Baranya), aug. 1. A Vasárnapi Ujság 30. számában az „Egyházi és iskolai ügyek“ rovatában volt szerencsém olvasni, hogy az üresedésbe jött pesti 6 rendes reál-tanári állomásra csak 104 tanár folyamodott; lehet, hogy a sok jó tanár ur közül regényes és valóban egészséges községünkbe nekünk is jutna egy. Ez élénk kis község épen a nagy dunai átkelésnél van. Átellenben a „Bezdan“ gőzhajóállomási ügynökség.

Minél fogva szabad legyen az illetők figyelmébe ajánlani a következő felhívást: Említett baranyamegyei Kis-Köszeg vagy Batina községében (hol utolsó posta Bezdan) van egy jó házban 6 gyermek, kiket a szülők a reál-tanokban ohajtanának neveltetni (de a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja az illető tanító); évenkénti járandósága lesz 300 ft., szabad koszt és szállás.

Az illető vállalkozó ur *augustus végeig legyen szives megkeresni ben-nünket*, bizony becsületes jó magyarok közt nem esik porba kenyere.

Baross Sándor, jegyző.

* E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelő-séget a Szerk.

HETI NAP TÁR.

Hó-és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	☉ Nap-kelet nyug.	☾ Nap-kelet nyug.	Hold-kelet nyug.
Augusztus	Aug. (ó)	6. p. 6. p.	Elul R.	6. p. 6. p.	6. p. 6. p.
25 Vasár.	F 14 Laj. k. F 13 Laj	13 A 9 Maxim	5 10 6 55 19	8 22 10 2	
26 Hétfő	Sámuel prof. Sámuel	14 B. A. f. b. v.	5 11 6 53 20	8 50 11 3e	
27 Kedd	Kalaz. József. Gebbar	15 N. B. Assz	5 13 6 50 21	9 21 0 38	
28 Szerda	Ágoston Ágosto	16 Dimodes	5 15 6 48 22	10 1 1 37	
29 Csütört.	János feje v. K. Ján.	17 Miron v.	5 16 6 46 23	(na) 10 50 2 3e	
30 Péntek	Lim. Róza sz. Róza	18 Florus	5 17 6 44 24 Zsuzsa	11 48 3 24	
31 Szomb.	Rajmund hv. Isabella	19 Endre és t.	5 19 6 42 25 50. S.	* * * 4 4	

Holdnegyed: ☾ Utolsó negyed 28-án 2 óra 39 perczkor déltán.

TARTALOM.

Vázlatok a magyar viselet történetéből (Képpel. Végo.) **Vizkelety Béla.** — Smaragdok és zafírok (Folytatás.) **Jókai Mór.** — Bujtatók ellen. **Pap Gábor.** — A nők polgári helyzete különböző időkben és népeknél. (Folytatás.) — A kolni új muzeum és alapítója. (Képpel.) — Washington városa. (Képpel.) — Az üstökösökről. (Végo. Abrak-kal) **Dr. Bardocz Lajos.** — Arany mondatok. — **Tárház:** Levél a magyar erdősiet ügyében. **Illés Nándor.** — Községjegyzők fizetése Arad megyében. **Lehoczy Lenárd.** — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — A magyar Akademia palotája. — Figyelmeztetés. — Színházi napló. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Nyílt tér. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert:** (lak. magyar-utca 1. sz.)

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Polgári Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztési szállás: magyar-utca 1. szám.)

Székkács József.

Az országgyűlés feloszlatása után elcsendesült fővárosba némi élénkséget hozott be ismét rövid időre a magyarhoni ág. evangeli-kusoknak a mult hét közepén tartott egyetemes gyűlése. A hazai négy egy-házkerület egyházi és világi küldöttei szép számmal jelentek meg, minék egyik oka kétségkívül az ez alkalommal megtörtént egyetemes főfelügyelő megválasztása volt. A lapok azóta kihirdették, hogy e fontos és diszes hivatalra báró **Prónay Gábor** *) nyerte meg az ev. egyházak többségének bizalmát, s hogy a beiktatás teljes ünnepély-vel és méltósággal ment véghez. Az egyház tagjainak élén ott láttuk ismét tevékeny részt venni mind az ünnepélyen, mind a gyűlés tárgyalásainak folyama alatt azon férfiu, a kinek régóta ismert és tisztelt nevével e helyen találkozunk.

Dr. Székkács József, a pesti magyar evang. egyház lelkesze, mult év óta ül az u. n. bányakerület superintendensi székében, melynek hatásköre Besz-terczebányától és Sel-mecztől kezdve, Pest- és Csanádmegyéken keresztül, a Bánság legvégső szögleteig terjed. Az egy-háznak közbizodalma, melyet a jeles hitszónok, az egyház ügyében fáradhatlan pap és tudós férfiú

már régóta birt, emelé őt e terhes állomásra épen azon nehéz időkben, midőn az önkényuralom által kiadott hirhedett pátens a magyar protestánsok önállóságát és szabadságát halálos dőfással fenyegette. Oly férfiakra volt e perczben szükség, kik a hatalom-szó ellenében rendithet-len meggyőződést s lelki bátorságot tanúsítsanak, s azonfelül kellő tapintat-tal bírjanak, hogy a csá-bitás mindennemű esz-közeivel körülhálózott s itt ott megtántorodott egyházakat az előbbi tör-vényes és igaz utra visz-zatérítsék. Amaz idők s a pátens historiája tanu-sítja, hogy Istennek hála! oly férfiakat, kik meggyő-ződésükért, az igazságért tünni és szenvedni képe-sek, kik példák s fíradni nem tudó tevékenységük által a szellemet ébren tartani tudják, a magyar haza minden nemzedéke felmutatni képes. Tudva van, hogy e tevékeny férfiak diszes sorában foglal helyet Székkács József is.

Azóta a visszakü-dött törvényes viszonyok között valódi nemes hév-vel és apostoli buzgósá-gal folytatja superinten-densi hivatalát. Nem le-het célunk, e helyen az egyház és iskola minden mozzanataira s érdekeire kiterjedő munkásságának vázlatát adni, — mi leg-főlebb szerencsét kíván-hatunk a prot. egyháznak azon erőteljes, munkás szellemhez, kit az ő ügyei-nek élére közakarattal n-vott meg, ohajtván, hogy e munkásság gyümölcsei a haza általános érdekei

SZÉKKÁCS JÓZSEF.

*) Arczképét s életrajzát lásd av. U. 1857. évi 47. számában.